

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r. 6

Juni

1947

Pris 50 öre

STOCKHOLM
med omgivning

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämningsmattor, cisterner, sand- och torkgaltar säljas. Koksgritor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukassa

**ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA**

Sveavägen 61 - Stockholm
Tel. 23 09 85

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och tidskrifter - Broschyromslag

GRUS och SINGEL

Sven Karlsson,
Lindalen, Trollbäcken.

Telefoner:

Grustagen: Älta 266, 466
Bostaden: Älta 366

ARBOGA

BAGARNS BRÄNDA BULLAR
behöver ingen husmor, som gör sina inköp hos oss, vara rädd för. Våra tillverkningar framställas av förstklassiga ingredienser.

C. G. EKSTRÖMS Efr. Finbageri
Nygatan 46 Tel. 433

BORAS

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORAS AB**

Stora Brogat. 4 - Tel.: 100 58, 200 58

Utför allt, säljer allt elektriskt! Specialaffär i armatur. Starkströms- och svagströmsinstallationer. Kostnadsberäkningar. Reparationer. Motorlindningar

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN**

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

**AB NORRMALMS GJUTERI &
MEK. VERKSTAD**

Telefon 103 93

- BORÅS -

GJUTGODS och REPARATIONSARBETEN för TEXTILINDUSTRIEN

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & C:o

Tel. 119 07 & 144 07 Borås

NORRBY HANDELSTRÄDGÅRD

Tel. 116 30 Borås Tel. 116 30

Har de vackraste blommorna

Häggåstrands Väveri Aktiebolag

KINNAHULT

A.-B. Alf Stigens FÄRGERI

Tel. 551 70

SANDARED

Färgning, Appretering
Konstlädertillverkning

Vid behov av fotografering

Kom ihåg

Atelier WALLANDER & WERNLUND

Stora Brogat. 7 Telefon 142 01

BETALD ANNONSPLOTS

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN**

**BIL-SERVICE AB
BORÅS**

Allt i bilbranschen.

Allt elektriskt

hos

AB LINDSTRÖM & SJÖBERG

Borås

Tel. 103 22, 100 14

Hjelms Bil AB.

Vid elektriska installationer

ring 122 47, 132 47.

ELEKTROFIRMAN MAGNET

Kontor: LILLA BROGATAN 38
Affär: LILLA BROGATAN 30

AXEL HEDLUNDS Måleriaffär
Engelbrektsg. 7 - BORÅS
Telefon 132 42

Infordra kostnadsförslag!

**BERNERS AKTIEBOLAG
BORÅS**

Blekning, färgning, appretering och impregnering av bomullsvävnader och bomullsgarn

BORÅS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 - Telefon 156 20

- BORÅS -

**SÖDERLUNDS
KONDITION**

Västgöttagatan 25
Rekommenderas!

Aktiebolaget Ludvig Anderson

KASTHALLS MATTFABRIK
KINNA

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JUNI 1947

Utkommer en
gång i månaden
10:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Arbetsinstitut

Nya begrepp och uttryck präglas stundom in i vårt medvetande i samband med de sociala reformerna. *Arbetsvård* och "normalisering" äro uttryck som dominera i den aktuella debatten om de partiellt arbetsföra. Med arbetsvård menas populärt uttryckt, att man omkring den enskilde individen, som drabbats av fysiskt eller psykiskt handikap, bygger upp en organisation med alla i denna ingående moment, såsom sjukvård, arbetsterapi, omskolning och yrkesutbildning, arbets träning och arbetsprövning, arbetsberedning o. s. v. Alltså en serie av socialvårdande åtgärder som småningom skall leda individen till arbetsplats och miljö där eventuella komplikationer, med hänsyn till sjukdomens eller lytets art, åstadkommer minsta möjliga risk och hinder för såväl individen själv som samhället. Arbetsvården — rätt utformad och organiserad — syftar till en "normalisering" av den partiellt arbetsföres livsföring och möjligheter, d. v. s. ett normalt inväxande i samhällsgemenskapen tillsammans med sina medmänniskor.

Utformandet av arbetsvården befinner sig ännu på försöksstadiet. Den statliga kommittén för partiellt arbetsföra har hittills framlagt flera förslag i form av betänkan. Men det dröjer givetvis en avsevärd tid innan dessa förslag kunna omsättas i praktiska åtgärder med avsedd verkan.

De sporadiska åtgärder som hittills vidtagits är en arbetsvårdsorganisation i vardande. Arbetsvården måste byggas ut — framförallt är det viktigt att så snart som möjligt skapa en grund på vilken man kan bygga upp hela det stora reformprogram på arbetsvårdens område, som måste bli resultatet av kommitténs arbete. Som en av de viktigaste grundpelarna i eftervårdsorganisationens byggnad har — förutom bl. a. ett större antal arbetsberedningsassistenter och kuratorer samt inrättandet av en central arbetsvårdsmyndighet — frågan om inrättandet av *arbetsinstitut* blivit alltmera aktuell. Syftemålet med sådan verksamhet kan — som

vi i fortsättningen skola söka komma fram till — variera. Vidare talas om arbetstränings- och arbetsprövningsinstitut. Med arbetsträning förstås upp träning av, genom sjukdom eller på annat sätt, förlorad arbetsskicklighet och allmän arbetsförmåga. Med arbetsprövning menas prövning i arbete under mera yrkesmässig form för att utröna praktisk lämplighet för visst yrke. Det har vid arbetsanskaffning för partiellt arbetsföra framträtt ett mycket starkt behov av dylik prövning och träning av arbetsförmågan innan man genomför en yrkesutbildning eller ordnar en arbetsanställning. Till ett sådant arbetsträningsinstitut kan också kopplas viss produktion av olika varor och artiklar bl. a. för industrin. Anläggningen kan också få karaktär av s. k. hemarbetscentral.

I Stockholm har man sedan länge bedrivit arbetsträning och arbetsprövning bl. a. i anslutning till Arbetsberedningskontoret och Södersjukhuset, och även Centraldispensären i Stockholm har numera en betydande verksamhet igång. Dessa försök och de erfarenheter som därvid vunnits ser lovande ut för den kommande utvecklingen — kanske inte minst genom att erfarenheterna från huvudstaden kan ge en viss ledning för liknande verksamhet i det övriga landet.

I Göteborg har centralföreningen för lungsjuka, med stöd av Göteborgs stad, nyligen startat en arbetsträningsverkstad för lungkonvalescenter.

Verksamheten i Göteborg har gett goda erfarenheter för de lungsjuka, säger ombudsman Rudolf Zetterlund i centralföreningen vid vår förfrågan. Lungkonvalescenterna sysselsättas bl. a. med arbeten för vissa industrier i staden, och möjligheten att vissa timmar, under kontroll, få träna upp arbetsförmågan och pröva eventuell lämplighet för visst yrke i en takt vederbörande känna sig orka med, är säkerligen mycket värdefull för arbetet att göra de lungsjuka till arbetsdugliga och nyttiga människor.

De erfarenheter och försök som gjorts i antydd rikt-

ning har blivit föremål för stort intresse och frågan om inrättande av "hemarbetscentraler" och "arbets-träningsverkstäder" skymtar nu i olika sammanhang, i form av motioner i stadsfullmäktige, kommittésamman-träden o. s. v., på flera platser i landet.

Dessa försök och detta intresse att verkligen göra något måste hälsas med stor glädje.

Den statliga kommittén för partiellt arbetsföra har också ägnat frågan om arbetsträning och arbetsprövning stort intresse i sitt senaste betänkande (S. O. U. 1947:18) och framhåller värdet av sådan verksamhet och att man på de erfarenheter som vinnas kan grunda mera definitiva förslag till lösning av denna fråga. Kommittén har också — om den också inte sett sig i stånd att lämna närmare utformat förslag angående verksamhetens praktiska uppläggning — gett många goda riktlinjer och synpunkter. I fortsättningen diskuteras hur verksamheten bör tänkas fungera, om den bättre arbetskraften, som kan finna utkomst på den öppna marknaden, kvarhålls till förfång för de verkligt behövandes inträde i anläggningen, om det icke ur många synpunkter är lämpligast att verksamheten drivas av det allmänna, bl. a. med hänsyn till individernas frihet och möjlighet att vid eventuella missförhållanden vädja till överordnad myndighet för att få rättelse o. s. v. På detta sätt skulle arbets- och yrkesprövningsverksamheten närma sig sin verkliga uppgift, att göra det möjligt att bedöma de psykiska och fysiska möjligheterna för arbete och yrke under betryggande förhållanden och kontroll, och samtidigt även lämna ett tillskott i form av tillverkade varor jämte inkomst för de partiellt arbetsföra. Kommittén framhåller särskilt betydelsen av att tränings- och prövningsanläggning fungerar som en slussinstitution till arbetslivet. Redan i november månad ifjol hemställde också kommittén till chefen för socialdepartementet att Arbetsmarknadskommissionen måtte få i uppdrag att försöksvis organisera ett första prövnings- och träningsinstitut i statlig regi, samtidigt som möjligheten att lämna statsbidrag för liknande institutioner, startade och organiserade i enskild eller kommunal regi, skulle ställas i utsikt.

Denna fråga har nu — som tidigare framhållits — blivit aktuell på olika håll i landet. För de lungsjukas vidkommande skulle säkerligen dessa prövningsanläggningar fylla en stor uppgift speciellt med hänsyn till sjukdomens art. Att man under viss tid har möjlighet att successivt träna upp vederbörandes arbetsförmåga och bedöma yrkesmöjligheterna betyder säkerligen ett mycket viktigt led också när det gäller att förhindra återfall i sjukdomen.

Sedan kan man givetvis diskutera olika detaljer och deras lämplighet. Vi vilja inte vara några olyckskorpar, men man kan ifrågasätta om man inte redan från början bör vara på det klara med vissa principer när det gäller denna verksamhet. Man kan tänka sig att geografiskt stora områden, där förutsättningarna äro synnerligen gynnsamma, äro lämpade för hemarbetscentraler med arbete i de partiellt arbetsföras egna bostäder. Man kan då tänka sig en central med huvudsaklig uppgift att mottaga varor, fördela material och ordna transporter m. m. Sådant hemarbete har man knappast några möjligheter att kontrollera beträffande arbetstid, bostädernas lämplighet för hemarbete ur hälsosynpunkt o. s. v. Med tanke på att de lungsjukas bostadsfråga ännu i stort sett är ett olöst problem har man all anledning att ifrågasätta, om de bostäder, som stå de lungsjuka till buds äro lämpliga att användas också som arbetslokaler för hemarbete. Förutom att det måste ha sina konsekvenser ur hälso- och hemtrevnadssynpunkt att koppla in förvärvsarbete i hemmet med hänsyn till vad här anförts, kan också bl. a. understrykas att de lungsjuka — som oftast en lång tid saknat eller haft knappa inkomster att röra sig med — lätt frestas att utsträcka sin arbetstid allt för långt för att komma upp i någorlunda dräglig inkomst av förvärvsarbetet. Allt detta är faktorer av stor samhällshygienisk betydelse. Vi ha med dessa påpekanden redan på ett tidigt stadium velat fästa uppmärksamheten på de vådor, som kunna uppstå om man inte följer rationella principer vid utformandet av arbetsträningsverkstäder och hemarbetscentraler. Idén med denna arbets- och yrkesprövning är allt för värdefull för att på något sätt få fuskas bort. Kan denna verksamhet komma igång, som ett mycket viktigt led i arbetsvården, är säkerligen mycket vunnet i form av vägledning, erfarenheter och forskning för arbetsvårdens utbyggande i hela landet.

Sixten Hammarberg.

— ★ —

TVENNE NYA KONVALESCENTFÖRENINGAR

ha under våren bildats och vunnit inträde i riksförbundet, nämligen Norra Hälsinglands Konvalescentförening med säte i Hudiksvall och Ölands Konvalescentförening för lungsjuka, med adress Mörbylånga.

Hälsinglandsföreningen har följande män på styrelsens arbetsposter, Sture Wiklander, ordf., adr. Å, Jättendal, Lars Rönn, sekr., adr. Box 6, Stocka 1 och Lars Lindberg, kassör med adr. Storgatan 6, Hudiksvall.

Ölandsföreningens funktionärer äro: Harald Gustafsson, Mörbylånga, ordf. och korresp., Eva Grandin, Böda, sekr. och Henning Larsson, Ölands Lindby, kassör.

De kemiska tbc-medlen blott löften hittills

Läkarkonstaterande vid utmärkt socialvårdskonferens i Norrtälje

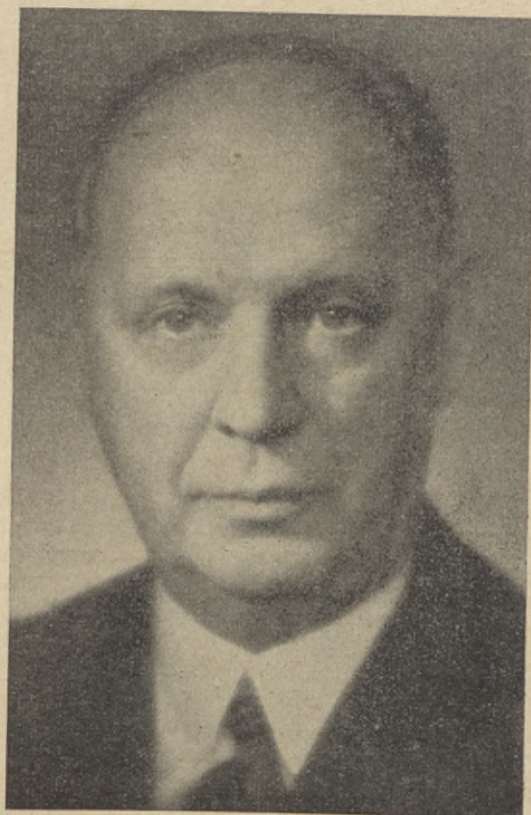
Stockholms läns lungsjukas Konvalescentförening arrangerade söndagen den 27 april en synnerligen lyckad socialvårdskonferens i Norrtälje — den första av detta slag i Stockholms län — där omkring 80 deltagare i vårsolens glans bänkade sig i samrealskolans hörsal för att gemensamt penetrera de förhållanden lungtuberkulosen skapar, både medicinskt och socialt, och ventiler möjligheterna till förbättringar främst för dess hittills mest förbisedda del — eftervården.

Den arrangerande föreningen kunde glädja sig åt en synnerligen representativ församling vid konferensen, företrädande snart sagt den högsta sakkunskap som står att uppbringa för en sådan. Som talare hade man lyckats förvärva landshövding Karl Levinson, professor Anders Kristenson, inspektören i Stockholms stads arbetsförmedling Roland Eriksson, Norrtälje stadsfullmäktiges ordf, riksdagsman L. Franzon och riksbudsmannen i De Lungsjukas Riksförbund, Sixten Hammarberg. Vidare närvaro borgmästaren i Norrtälje, W. E. Hallin, sekr. i Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos, dr John Lundquist, överläkaren Olof Andersson, dispensärläkaren Harry Hall, överläkaren, docenten Gösta Birath, ordf. i Solna fattigvårdsstyrelse A. B. Andersson, dito i Nacka, Roland Wilhelmson, dessutom dispensär- och sjuksköterskor, kommunala förtroende- och tjänstemän, representanter för fackliga organisationer och de lungsjukas eget riksförbund m. fl.

Från skärmbildsfotografering till omskolning och arbete.

Sedan konferensen öppnats av förbundssekr. Gillberg och riksdagsman Franzon utsetts att leda förhandlingarna, överlämnades ordet till landshövding Levinson, som dagens första talare.

Landshövdingen framhöll till en början att länsstyrelsen icke har några direkta uppgifter med tuberkulosvården eller sjukvården i allmänhet, men indirekt beröring måste ju alltid förekomma. Arbetet med tuberkulosbekämpandet börjar, skulle man kunna säga, med uppsparandet och här ha på sista tiden möjligheterna avsevärt förbättrats genom skärmbildsundersökningarna, vilkas värde stiger med anslutningen, som i stort sett är tillfredsställande men alltjämt måste rekommenderas. Visserligen har länets sjukvårdsanstalter f. n. icke kapacitet nog att bereda plats för alla uppsparade fall men åtgärder för en förbättring härutinnan äro vidtagna. Fortsättningsvis berörde landshövdingen problemet med de tillfrisknades återinträde

Landshövding Karl Levinson.

i det produktiva samhällslivet och ansåg de vägar man slagit in på vara de rätta, även om den nödvändiga utbyggnaden av systemet ännu icke medhunnits. Men samhället behöver arbetskraften och det är lika nödvändigt för samhället som för individen att en lämplig arbetsförmedling skapas, kompletterad med ev. behövlig omskolning till ur hälsosynpunkt lämpliga yrken. I denna sista fråga hade visserligen meningarna om vägen att gå varit ganska delade, men landshövdingen slutade med att uttala förhoppningen att frågan utan alltför stor tidsutdräkt skall kunna lösas på tillfredsställande sätt.

De kemiska tbc-medlen ännu bara försök.

Professor Anders Kristenson höll därefter ett utomordentligt intressant föredrag om "Kemoterapi och antibiotica i tuberkulosbekämpandets tjänst". Talaren framhöll inledningsvis, att den lungsjuke har särskilt svåra lidanden att kämpa mot, icke minst av psykisk art. De nya kemiska botemedel, som ofta braskande slås upp i pressen, ha tyvärr icke visat sig kunna göra någ-

Arbetsberedningsinspektör Roland Eriksson.

ra underverk. De stå ännu på försöksstadiet och kunna betraktas som löften, goda löften visserligen men heller icke mer. De framsteg som vunnits i kampen mot tuberkulosen bero framför allt på den grundläggande sanatoriebehandlingen, kombinerad med vissa kirurgiska metoder — kvävgasbehandling och revbensoperationer — som visat sig pålitliga och gjort oerhörd nytta. Forskarna världen runt arbeta dock intensivt för att finna ett medel, som kan påverka själva tuberkulosbacillen och på den vägen bringa sjukdomen till definitiv läkning, men framgångarna härvidlag låta ännu så länge vänta på sig. De senare årens upptäckter ge dock vissa förhoppningar om att det skall lyckas vetenskapsmännen finna medel, som inom en överskådlig framtid skall leda till tuberkulosens definitiva besegrande.

En arbetskraftsreserv som måste tillvaratagas.

Inspektör Roland Eriksson, som var nästa talare, påpekade att man ännu icke kommit på någon definitiv lösning av de lungsjukas eftervårds- och arbetsproblem, men att inställningen till de partiellt arbetsföra inlemmande i produktionen väsentligt förändrats. Detta icke bara av konjunkturskäl utan även med hänsyn tagen till humanitet och rättvisa. Den förändrade situationen på arbetsmarknaden har bidragit till att alla länsarbetsnämnder fått klart för sig hur förkastligt det vore att icke tillvarataga den stora arbetskraftsreserv, som här står till buds. Arbetsberedningskontoren har dessutom praktiskt bevisat för arbetsgivarna både att en partiellt arbetsföra — rätt placerad — kan uträtta ett lika produktivt arbete som den s. k. fullvärdiga arbetskraften och att en omskolning till lämpligt yrke kan ge fullgott resultat även om den omskolade kommit upp i en ålder, som normalt anses för hög för sådana åtgärder, bara man får in honom på ett lämpligt område.

Däremot är den obefogade smittorädslan fortfarande ett oerhört svårt kapitel när det gäller att skaffa f. d. lungsjuka arbetsanställning. Flera stora industrier och företag vägra helt enkelt att anställa en f. d. lungsjuk person, oftast hänvisande till arbetskamraternas rädsla för smitta. Här kräves ordentlig upplysning. Talaren slutade med att betona vikten av ett gott samarbete med läkarna, då intet värdefullt kan uträttas utan besked och hjälpordinationer från dem.

Landstinget vill och kan — men får inte.

Efter paus för lunch, som intogs gemensamt å stads-hotellet, gav riksdagsman Franzon en relativt kort men saklig och uttömmande redogörelse för vad landstinget i Stockholms län gjort i hithörande frågor. Man är mycket väl medveten om, framhöll hr Franzon, att det brister både i fråga om antalet vårdplatser och framför allt i åtgärder av eftervårdande karaktär. Det behöves både nybyggnader och ombyggnader och härtill finnes program uppgjort, ritningar t. o. m. klara och pengar anslagna till ändamålet — men, byggnadstillstånd saknas. Till detta kommer den svåra personalbristen, som gör att icke ens allt vad som finnes av vårdplatser kan utnyttjas. Talaren framhöll vidare att landstinget ansåg, att länets konvalescentförening hade en stor uppgift att fylla och bevisat detta genom att anslå medel till föreningens verksamhet. Likaså hade landstinget anslagit medel till konvalescentvård för obemedlade, varigenom sådana kunna beredas tillfälle till vård även efter sanatorietidens slut, vadän även på detta område stockholmslänets styrande visade sin vilja att gå i spetsen.

— Reformprogrammet berör våra problem, men löser dem icke,

betonade riksombudsman Sixten Hammarberg, vilken var siste föredragshållare, och framhöll vidare att de lungsjuka ha all anledning att uppskatta det arbete som utförts i kampen mot tuberkulosen, men att den mycket väsentliga del av det hela som eftervärden utgör, hittills var ett i stort olöst problem. Det goda arbete som utföres på sanatorierna riskerar ofta att bli spolierat genom att de från sjukvårdsinrättningen utskrivna lämnas att klara sig själva, med alltför njugett tilltagen hjälp från det allmänna. Följden blir att man alltför snart tvingas ta till ett ofta olämpligt förvärvsarbete för att hjälpligt klara sin ekonomi och så dröjer det icke länge innan återfallet i sjukdomen är ett faktum. Visserligen har mycket åstadkommit genom lokala initiativ, men det gäller att skapa möjligheter för alla behövande lungsjuka att efter genomkämpad sjukdom erhålla behövlig omskolning och arbetsträning för att sedan genom effektiv arbetsberedning få sin chans att återinträda i samhällslivet som nyttiga och självförsörjande medborgare. De lungsjuka utgöra ett arbetskraftstillskott som icke minst i dessa tider måste tillvaratagas, men ha även under andra konjunkturförhållanden rätt att kräva, att få göra sin insats i det produktiva samhället. Alla försök att isolera de lungsjuka från den övriga världen kommer att mötas med motstånd av vårt förbund, som med sina nu över 20.000 medlemmar är den största organisationen för partiellt arbetsföra i landet.

Endast asociala smittospridare

kan tänkas bli föremål för ev. tvångsintagning på sjukhus, framhöll dr John Lundquist, vilken var förste man i den efter föredragen utlysta diskussionen, samt fortsatte, att det tyvärr förekom exempel på att tuberkulösa, asociala individer avsiktligt och på det mest upprörande sätt sökte sprida smitta. Sådana människor måste samhället skydda sig mot, men de komma ingalunda att tagas om hand för att de äro sjuka utan för att de äro just asociala. Någon tanke på isolering av andra har ingen myndighet någonsin haft, slutade dr Lundquist.

Hr A. B. Andersson, Solna, betonade önskvärdheten av att även kvinnliga lungsjuka kunde bli delaktiga av den eftervård som länet kan bjuda; kritiserade vidare de vidlyftiga och tidsödande utredningar som de myckna kommittéerna sysselsättas med och påpekade vikten av att något göres snart samt vädjade till riksdagsman Franzon, som själv sutte i landstingets förvaltningsutskott, att sätta fart på detta. Varpå hr Franzon replikerade att flera åtgärder beslutats men tvingas vila av byggnadstillståndsskäl.

Hr Wilhelmson, Nacka, kände väl till smittorädslan och efterlyste en intensiv propaganda däremot, framhållande att detta spöke redan utträttat tillräckligt med ont och nu borde förgöras.

Överläkare Birath, Upplands-Väsby, karaktäriserade situationen inom länet som minst sagt dyster och framhöll att det framför allt vore s. k. B-platser — konvalescentplatser — som måste anskaffas. Kunde detta ske redde det sig säkerligen med redan befintliga A-platser, under förutsättning att icke personalbrist ointetgjorde dessas rationella utnyttjande. Talaren vore väl medveten om olägenheterna av att så snart som nu sker, släppa kontakten med de från sanatorierna utskrivna konvalescenterna, därför måste också konvalescenthems anskaffande anses som ett högaktuellt spörsmål.

Sedan Syster Anne-Marie Neppelberg knipit dagens

Professor Anders Kristenson.

mest spontana applåd för sitt livfulla skildrande av behovet av gladare färger på sjukhusens kläder och inredning och förekomsten av blommor och konst, som en viktig psykologisk detalj i behandlingen, samt ytterligare en del anföranden hållits, gav konferensordföranden, riksdagsman Franzon, en kort sammanfattning av debatten samt uttalade förhoppningen

att såväl deltagarna som föreningen haft nytta av konferensen och att de frågor som behandlats fått en ordentlig puff framåt mot sin lösning genom denna allsidiga ventilerung.

MYCKET GOTT ÅR FÖR FLIS

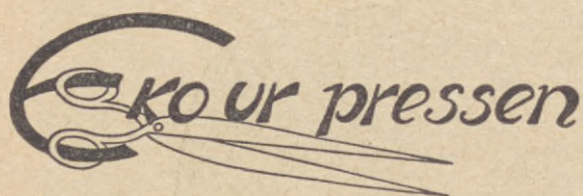
FLIS, det är Föreningen för Lungsjuka i Stockholm, har hållit årsmöte med god anslutning från medlemmarnas sida. Styrelse- och revisionsberättelser godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till ordf. för kommande verksamhetsår omvaldes Hugo Karlquist och till kassör Per Johansson samt ledamöterna Elof Eklund och Bertil Nyquist. Nyvalda blevo: Hilding Andersson, sekr., Kurt Bergström och Nils Gustavsson. Dessa utgöra styrelsen. Till revisorer omvaldes Einar Hiller och Lennart Åkerström.

Av verksamhetsberättelsen framgick att 1946 varit ett mycket gott år för föreningen. Medlemsantalet har stigit och utgjorde vid årsskiftet 1,403. Den sociala verksamheten har oavbrutet stegrats och föreningen har effektivt kunnat hjälpa många av sina medlemmar, var till även den fritidssysselsättning som ordnats i föreningens lokaler bidragit. Studiearbetet har varit intensivt, sju särskilda cirklar inom föreningen har varit i verksamhet, enskilda studier ha bedrivits i stor

utsträckning och dessutom ha många medlemmar deltagit i ABF:s cirkelstudier. Föreningen har fått studieanslag från Stockholms Majblommekommitté med 1,000 kronor. I studiebidrag har under året utbetalts 1,628 kronor. Ett eget bibliotek har föreningen fått klart och detta förfogar över 200 band, vilka flitigt anlitas. Även detta år har Flis med vederbörligt tillstånd arrangerat ett lotteri, som givit god vinst.

Kassaomslutningen uppgår till 47,154:94, med lotterimedel (18,542:68), insamlingsmedel (19,262:54), medlemsavgifter (2,289:50) och anslag (1,000:— från Majblommekomm., 1,000:— från TBC-byrån) som största inkomstpöster. I studieanslag och till understöd ha utbetalts 29,458:67 kr. och årets behållning uppgår till 5,823:51 kr.

Månadsmöten och underhållningsaftnar har besökts flitigt och intresset för föreningens verksamhet ökar stadigt.

ÄLVSJÖPROTESTER MOT TBC-FAMILJ PÅ GRANNTOMTEN

Så rubricerar Morgontidningen ett meddelande att småstugebyggare i Älvsjöområdet protesterar emot att staden, i enlighet med stadsfullmäktigebeslut, ämnar bebygga vissa tomter i deras grannskap med småstugor avsedda för tuberkulösa familjer. Man befarar smittorisker för de egna barnen och har vänt sig till såväl Småstugebyrån som hyresgästföreningen med sina klagomål.

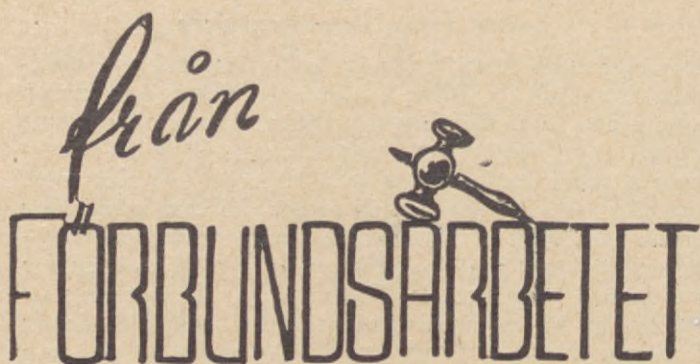
Tidningen fortsätter:

— Det är riktigt att vi mottagit protester från några håll och med anledning därav hade vi på onsdagen kallat småstugebyggarna på det aktuella området — ett 60-tal — till överläggningar, varvid även dr Irma Dahlquist i Tuberkulosbyrån var närvarande, förklarar ingenjör Ivar Tengvall i Småstugebyrån. Dr Dahlquist klagade för de inbjudna de minimala risker som i själva verket föreligger med de försiktighetsåtgärder som numera vidtas. Hon kunde också hänvisa till, att staden tidigare förfarit på liknande sätt. Även då protesterade de som byggde på granntomterna, men under de år som gått har inga smittofall hörts av eller några andra olägenheter rapporterats. Man vågar därför säga, att motviljan i det här fallet i mycket stor utsträckning har sin rot i gamla fördomar.

Det hela är en tråkig historia, inte minst för de tuberkulösa familjer som det här gäller och som nu känner sig utpekade. För vår del kan vi inte göra annat än effektuera ett kommunalt beslut, och är det då så, att några av dem som tilldelats tomter därute av denna anledning inte önskar fullfölja kontrakten, så ämnar vi ingalunda sätta oss på tvären. Vi får då återta tomterna och försöka placera ut dem på andra händer bland de många som står på tur. Tyvärr kan vi inte garantera de missnöjda att erhålla andra tomter i stället före alla dem som står på Småstugebyråns turlista, tillägger ingenjör Tengvall.

Här ha vi åter ett exempel på att den smittoskräck, som många velat framhålla såsom numera existerande endast i de lungsjukas egen fantasi, är en lika bitter som flagrant realitet. Tyvärr är exemplet långt ifrån enastående. Inspektör Berg i Statens Arbetsmarknadskommission förtäljer oss, att arbetsplacering av f. d. lungsjuka möter stundom oöverstigliga hinder just för smittorädslans skull. Ett förhållande lika beklagligt som ovanstående exempel från bostadsfronten.

Man kan icke underlåta att finna det underligt, att ett kommunalt krafttag till bostadsbristens avhjälpande för både friska och sjuka som här vidtagits — och som borde vara ett gott föredöme för andra — skall mötas med sådan misstro, som här skett. Och av sådana

GOTT ÄR FÖR SUNDSVALLS-FÖRENINGEN

Medelpads lungsjukas konvalescentförening har vid sitt årsmöte godkänt styrelse- och revisionsberättelser och beviljat den avgående styrelsen ansvarsfrihet. Det gångna verksamhetsåret hade varit gott, omslutningen gick upp till 17 690 kronor och behållningen till 1947 utgjorde 360 kr. Till styrelse för det nya verksamhetsåret valdes: H. Mattsson, ordf., E. Gustafsson, A. Johansson, G. Malmqvist, Stina Nilsson, Margareta Rönnmark och E. Sundberg. Revisorer blevo Ivar Häggkvist och Carl Jönsson. Som föreningens representant vid förbundsmötet valdes H. Mattsson med G. Malmqvist som ersätare. Efter förhandlingarna hölls samkväm med musikunderhållning och kaffe.

STOR MEDLEMSÖKNING I KOPPARBERGS LÄN

De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län har haft årsmöte på Hemgården i Falun under ordförandeskap av Sune Wikström, Svärdsjö. Verksamhets- och revisionsberättelser godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Ur verksamhetsberättelsen framgick att medlemsantalet under året ökat med 103 medlemmar och nu är uppe i 438. Av landstinget har föreningen erhållit ett anslag till verksamheten på 2 500 kr.

Ny lokalavdelning har bildats i Avesta och flera äro planerade å de större platserna inom länet. Expedi-

orsaker! Tror man att Stockholms stads myndigheter har så liten kontakt med verkligheten att de skulle sätta sin prestige på spel med ett arrangemang, som innebure uppenbar risk för andra medborgares hälsa? Här har den verkliga sakkunskapen fått säga sitt ord innan projektet skisserats upp och nog bör väl de "friska" småstugebyggarna våga lita på den! Minst likaväl som man annars tvingas lita till slumpen i sitt umgänge med andra människor, vilka mycket väl kunna vara tuberkulösa utan att veta om det och i så fall äro långt farligare än de f. d. lungsjuka, som dels i flertalet fall äro icke smittoförande och dels i alla fall under sanatorietiden fått inpräntat i sig, hur man skall sköta sig för att icke utsätta sina medmänniskor för smittorisker.

Det vore icke ur vägen att de klagande småstugebyggarna satte sig in i hur de skulle känna sig, om de själva råkade ut för sjukdomen! Och erinrade sig den sant mänskliga grundsatsen: allt vad I viljen människorna skola göra Eder . . .

tionslokal har anskaffats, med adress Köpmansgränd 7, Falun.

Överenskommelse har träffats med Dalarnas Folk-skoleförening om anordnandet av en folkhögskolekurs på Högbo sanatorium, varvid kursämnena bli: svenska, svensk litteratur, samhällsorientering samt yrkesorientering. Vidare har överenskommelse träffats med Länsarbetsnämnden om yrkesvägledning på sanatorierna.

Årets kassaomslutning uppgick till 2 652 kr. med en behållning av 493 kr. Till styrelse för 1947 valdes: Karl Pettersson, Borlänge, ordf., K. B. Gren, Falun, sekr., Sune Wikström, Svärdsjö, kassör samt G. Isaksson, Ingerd Öberg, A. Eklund och E. Kull, samtliga i Falun. Revisorer blevo: Britta Björkman, Leksand, Gunnar Lundstedt och A. Jönsson, Falun. Som representanter till förbundsmötet utsågs G. Isaksson och Ingerd Öberg, Falun.

Efter förhandlingarna hölls föredrag av ombudsman Sven Lindberg och amanuensen M. Olsson, varefter följde diskussion och underhållning.

OMVAL I KALMAR-FÖRENINGEN

Kalmar Konvalescentförening har haft årsmöte under ledning av Oskar Johansson. Sedan styrelse- och revisionsberättelser föredragits beviljades full och tacksam ansvarsfrihet.

Till styrelse för 1947 valdes: ordf. Sigfrid Celander, kassör Alfons Johansson, sekr. fru Alva Andersson, v. sekr. Einar Jonsson, v. ordf. Carl Hellström, dessa omvalda; övriga ledamöter Valter Hallberg och Birger Andersson, nyvalda. Till revisorer valdes Oskar Johansson och Birger Roskuist. Studieledningen skall handhas av styrelsen med bistånd av Birger Roskuist. Mötet beslutade vidare införa en årsavgift av 1 krona samt att hålla föreningsmöten 1:a tisdagen i varje månad utom juni, juli och augusti.

Efter förhandlingarna vidtog musikunderhållning och kaffedrickning.

STORT ARBETSPROGRAM FÖR KALMAR LÄNS C. O.

Kalmar läns Centralorganisation för lungsjuka har hållit årsmöte å sanatoriet i Målilla. Länet's samtliga lokalföreningar voro representerade. Av verksamhetsberättelsen framgick att C. O. tillsammans med Länsarbetsnämnden och Kalmar fackliga Centralorganisation ordnat en konferens med resp. fackföreningsstyrelser.

Centralorg. har varit representerad vid den av förbundet sammankallade konferensen i Jönköping, för behandling av ombudsmannafrågan för Småland—Hallan och Blekinge. Årsmötet godkände enhälligt de beslut som fattats å Jönköpingskonferensen ang. tillsättande av gemensam ombudsman.

Vidare godkändes enhälligt den av styrelsen föreslagna arbetsplanen för kommande verksamhetsåret, vilken bl. a. upptager åtgärder för förbättrande av de lungsjukas bostadsförhållanden i samarbete med de kommunala myndigheterna; och utverka enhetliga belopp till fickpengar åt medellösa och mindre bemedlade patienter; bättre kontakt med länet's arbetsförmedlingsorgan; anordnande av en socialvårdskonferens i Västervik samt upplysningsmöten å andra platser inom

länet; bildande av nya sektioner i Oskarshamn, Ankarshamn, Överum och på Öland; anskaffande av ortsombud i samtliga kommuner; tillsättande av statusförsäljare i alla större samhällen samt ökad studieverksamhet m. m.

Till styrelse för C. O. valdes: Carl Hellström, Kalmar, ordf., Sigvard Nordborg, Nybro, sekr., Einar Johnsson, Kalmar, kassör, samt Thelms Svensson, Västervik, och M. P. U:s tjänstgörande ordförande.

KASSÖR SOM VARIT MED 35 ÅR!

De Lungsjukas Förening i Norrköping har hållit sitt årsmöte under stor anslutning från medlemmarna. Ur räkenskaperna framgick att lotteriet gett föreningen 14,946 kr., vilka nästan helt gått till understöd.

Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet.

Den i stadsfullmäktige väckta motionen, om tomt och kommunalt stöd för uppförande av en ny bostadsfastighet för behövande medlemmar, är fortfarande under utredning hos stadens myndigheter, men förhoppningar finns att frågan skall bringas till snar lösning.

Till ordf. återvaldes Harald Roos, och styrelse blev: Lisa Andersson, Bernh. Lundin, Harry Forsberg, Nils Andersson, Sven Isacsson och Märta Frithiof. Kassören Gunnar Malmqvist, som i 35 år suttit i styrelsen avsåg sig nu uppdraget och avtackades av ordf. för intresserat och oegennyttigt arbete samt hyllades av föreningen.

Efter förhandlingarna vidtog ett animerat samkväm med kaffeservering och uppträdande av en trollerikonstnär.

BIRGIT BUSCK TALADE I FALKENBERG

Mellersta Hallands Konvalescentförening redovisade vid sitt årsmöte ett till 40 personer utökat medlemsantal, en vinst på sitt lotteri av kr. 1 679:84 samt bidrag från kommuner och enskilda på 632 kronor. Till studier och omskolning avsattes 1 000 kronor. Till styrelse för kommande verksamhetsår valdes: Sune Nilsson, ordf., Dagny Johansson, sekr., Bertil Johansson, kassör, Holger Noord (dessa omvalda) och John Noord. Revisorer blevo Harry Svensson och Anders Bengtsson med dr Victor Steffen som överrevisor. Efter årsmötesförhandlingarna höll socialkuratorn, fröken Birgit Busck, Halmstad, ett intressant föredrag om tbc-konvalescenternas olika problem, varpå följde diskussion och samkväm.

STOR MEDLEMSÖKNING I "NORRA ÄNGERMANLAND"

Norra Ängermanlands Konvalescentförening har haft årsmöte och valt följande styrelse för 1947: Aug. Lundberg, ordf., Torsten Lilja, sekr., Carl J. Jonsson, kassör, Knut Forsberg och Ingrid Persson. Till revisorer valdes Emrick Lundkvist och V. Jonsson. Av verksamhetsberättelsen framgick att föreningen kunnat glädja sig åt en ökning av medlemsantalet med 40 personer under året och nu har en medlemsstock på 215. Studiebidrag och understöd har utbetalats i mån av ekonomiska möjligheter. Verksamhets- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Genom mina sociala glasögon...

Att kåsera när man skriver om socialvård lär vara ett av de största misstag en skribent kan begå, har en god vän upplyst mig om. Denna form av skrivande måste bygga på faktiska förhållanden, sakuppgifter, siffror och tabeller i kronologisk ordning. Kan man inte på detta sätt bevisa någonting har man heller inte sagt någonting. Och har man sagt något som inte kan bevisas, har man inget stöd i verkligheten. Vilket skulle vara det värsta en social skribent kan råka ut för. Så tala — ungefär — min gode vän.

Men en social tidskrift måste väl också ha rätt att kåsera! Och med ens få vi en känsla av att en nästan spartansk brist på gemyt i skärskådandet av våra problem under rätt lång tid präglat våra spalter.

Alltså besluta vi oss för att — trots pappersbrist och ovissa framtidsutsikter — behandla våra problem även "populärvetenskapligt" — om nu detta uttryck kan godkännas.

Likt gudarnas väktare Heimdall kan vi också — fast från vårt förbunds lokaler — höra hur gräset växer. Inga missförstånd! "Våra sociala glasögon" — och dito öron — fångar andra bilder och förnimmelser än de ljuvligheter som folk i allmänhet njuter i Vår Herres hagar under denna grönskande och blommande tid.

Vi upplever en reformernas vår. Kungl. Pensionsstyrelsen har tryckt massor av postgiroutbetalningskort för att nådens år 1948 kunna börja ösa ut sitt manna över hela Sveriges land, prasslande sedlar till våra folkpensionärer; från de prydligt uppradade subventionsbostäderna stiger röken mot en blå sommarhimmel och ute på gatan skramlar en kärra med Statliga Kommitténs för Partiellt Arbetsföra flyttsaker på väg till Roslagsgatan 14. Kommittén har genomlidit en lång, kulen vinter med griniga remissvar, sura miner från Arbetsmarknadssakkunniga jämte diverse otrevligheter från andra personer, under sin vistelse på Sturegatan 58. Nu är man på väg till ljusare lokaler och soligare nejder. Må det vara oss tillåtet att kasta en bukett friska blommor på den dammiga flyttkärran och önska glada tider, Kungl. propositioner i riksdagen på både S. O. U. 1946: 24 och S. O. U. 1947: 18, ett vänligare bemötande med instämmande remissvar och mera kärleksfull och mänsklig behandling av kommande utredningar och "allmänt hållna" förslag...

*

Som sagt, sommaren är här och även vi storstadsmänniskor fångar de fläktar av dess ljuvligheter, blom-

mor och grönska, som vi fått oss tilldelade i vår sten- och asfaltbetonade tillvaro.

I detta sammanhang kommer jag plötsligt att tänka på en liten god historia från Follingbo sanatorium vid Visby, där en socialvårdskurs, skildrad i förra numret av Status, var anordnad. Kursens ledare tyckte att det mitt i all sakkunskap och alla de djupt allvarliga problem som dryftades också kunde behövas något skämtsamt. Därav följande inpass vid överlämnandet av ordet till en av föreläsarna: "I går hörde vi doktor Nordgren tala om de små djuren vi ha inom oss, vilka ställa till så mycket obehag (tuberkelbacillerna), i dag få vi höra något om de sociala reformerna...". På detta replikerade doktor Nordgren kvickt: "Det är inga djur — tbc-bacillen är en v ä x t.

Kanske är det inte riktigt rätt mot våra läsare att i denna blomstringtid påpeka, att det också finns växter, som orsaka mänskligheten stora lidanden. Men jag har, som rubriken också visar, mina "sociala glasögon" på mig och hoppas därför att läsarna förlåter mig detta. Avsikten är icke att grumla den livsglädje man erfår inför allt vackert som spirar och grov under sommarens intensivt ljuvliga tid. Och så önskas alla läsare — på arbetsplatser och sjukhus, vid soliga badstränder eller i vilsamma hängmattor — en god och trevlig sommar och Midsommar med naturlig livsglädje och riktiga blommor.

Ting.

Befattningen som

DISTRIKTS- OMBUDSMAN

för Stockholms stads lungsjuka
förklaras härmed till ansökan ledig.

Hugade sökande anmodas att senast den 12 juli 1947 inkomma med till Centralstyrelsen för Föreningen för Lungsjuka i Stockholm, ställda ansökningar åtföljda av läkarintyg, uppgift om lönepretentioner och andra handlingar sökande önskar åberopa.

Ansökningshandlingar ingivas senast sagda dag till Flis exp., Bondegatan 58, Stockholm Sö.

Kallelse till förbundsmöte.

De Lungsjukas Riksförbunds medlemmar kallas härmed till förbundsmöte i Stockholm den 3—5 juli 1947.

Lokal: HSB, Fleminggatan 39.

JOSUAS FRESTELSE

novell av

NILS-MAGNUS FOLCKE

För inte så länge sedan hade vattenvägen över sjön varit den så gott som enda anlitade, ty byvägarna och stigarna buktade i oformliga omvägar och var därtill tidtals ofarbara. Och sjön var tämligen rund och över en halvmil på bredaste stället.

Men för knappt ett tiotal år sedan kom det starka karlar i blåskjortor och svångremmar upp till sjön. De hade grusspadar och spett, bergsborrar och dynamit, och det blev ett knackande och smällande. De började sitt dryga knog vid sågverksamhället i sydändan, men de åt sig runt som en mal-larv i en skinnmössa och lämnade efter sig en bred väg längs strandkanten.

Ja, nu låg landsvägen där som en gul ram runt den blå spegeln. Hade någon kunnat överskåda sjön och dess omgivning i fågelperspektiv, skulle han varenda tisdag och fredag någon gång fram på förmiddagen ha sett en liten svart prick, som med några korta anhalter här och där oförtrutet flyttade sig framåt på det ringlande vägbandet.

Det var extra postbudet Josua Fransson på sitt ämbetes gula velociped!

Två gånger i veckan trampade han runt den runda sjön, avlämnande och avhämtande postförsändelser i de små, blåa plåtlådorna, som här och där sutto fastspikade på trädstammar, grindstolpar och uthusknutar.

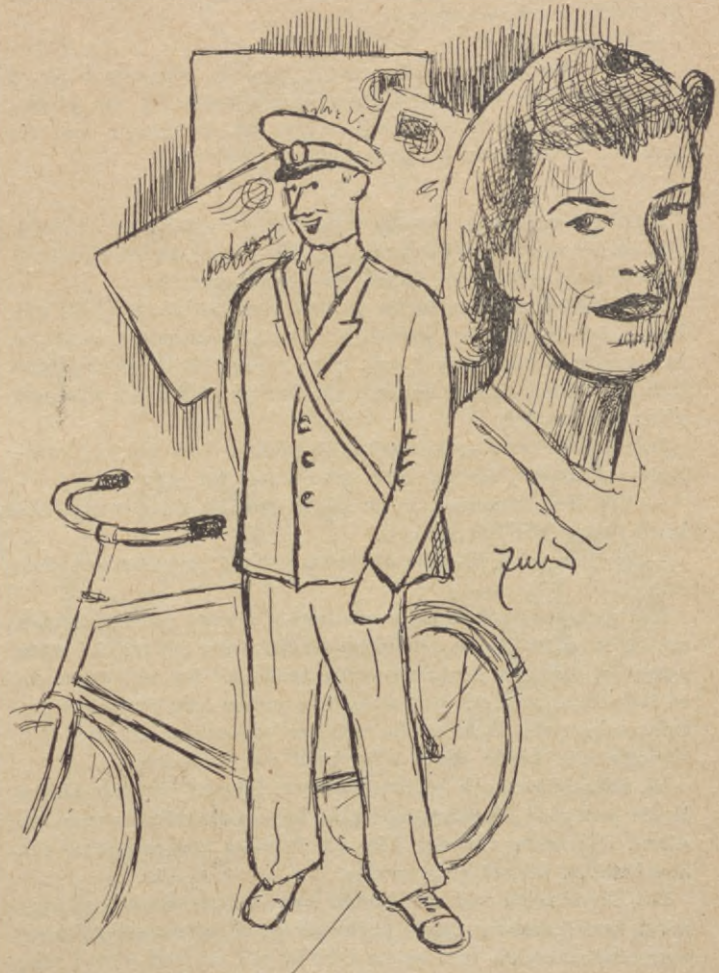
Josua Fransson var en ung och frisk och glad karl, som försökt sig på litet av varje, innan han nu tillfälligtvis fastnat i kungl. postverket för att slippa gå arbetslös i de svåra tiderna. Dessemellan slet han hårt i en smidesverkstad, och till hösten ämnade han ta itu med arbetet i jorden igen. Så långt det var möjligt förteg han sin sista lilla bisyssla. Han hade större planer, men han tyckte om rörelse och omväxling och frisk luft och hade ingenting särskilt emot att trampa omkring ett halvt dussin mil i veckan med statens myndighet i medvetandet och den snusbruna postväskan i en rem över ryggen.

Nej, humöret var det inget fel på hos Josua Fransson! Speciellt inte denna ljusa och ljuvliga försommartid, ty han var kär och nästan i friartagen. Det var inte bara det, att Tilda Tell för egen del på alla vis var det bästa en grannliga karl kunde tänka sig. Hon var dessutom enda barnet till gubben Tell, som hade tjugo tunnland välskött åkerjord plus ett gott stycke skog och en kvern, som malde in sina ärliga slantar utan stagnation sex långa dar i veckan.

Ja, hej vad det skulle gå bra! Josua Fransson trampade på, och cykelringarna snodde ideligen runt. Precis som det stora kvarnhjulet borta vid Kvarnsved, där Tilda satt och väntade och inte hade en aning om att han for runt så här för att inte komma barskrpad i fästmanssoffan.

Nu var det just en tisdagsförmiddag, och där kom Josua!

Vid backkrönet inte långt från Rö gård uppe vid norrändan av sjön stod det en karl vid vägkanten och viftade med något vitt. Josua hoppade av och tog emot. Det var bara ett vykort. Men mannen, som lämnade det, var mera ovanlig.

— Det är ju ni, som sköter om postgången här kring Dalsjön? frågade han, då han räckte fram kortet.

— Det är nog jag det, svarade Josua.

— Jag kan lämna ifrån mig det här med fullt förtroende alltså? sa mannen.

— Det får vi väl hoppas, sa Josua och satte full fart på åkdonet.

Vad var det där för en figur, som dök upp här i skogsbackarna? Sportkostym med knäbyxor och skärp om magen! Och så hade han med sig ett sånt där sjuhuelsikes fint metspö, som man kan ta isär och sätta ihop igen och veva reven fram och tillbaka på med en invecklad apparat. Vad hade en sån där att beställa här uppe?

Josua hade stoppat ner kortet i postväskan, men då han kom bakom närmaste vägkrök hoppade han av och tog fram det.

Eder ensamme Claes L—g, stod det som underskrift. Det var stora, gentila bokstäver med slängar och krumelurer. Extra postbudet kunde inte underlåta att titta lite från början. Bästa Fröken, stod det. Med ett hjärtevarmt tack för vår alltför korta samvaro sänder jag Eder en kär hälsning härifrån Rö vid Dalsjön, där jag i största ensamhet kommer att andas ut från stor-

stadsjacket under ett par veckor. Ack, om Ni vore här! Sen kom underskriften.

Till nån liten stadsfröken förstås, tänkte Josua. Hans nyfikenhet var väckt, och han vred på kortet för att se adressen.

Minuten efteråt satt han vid dikeskanten med cykeln framför fötterna snett över landsvägen. Han satt med vykortet i sin utsträckta hand och stirrade.

— Nej, nu jäklar!

Så satt han en stund. Sen reste han sig, stoppade kortet i väskan, spottade tvärs över framhjulet, svängde sig upp på åkdonet och trampade bort med en fart och en uppsyn som om han sett spöken mitt på ljusa tisdagsförmiddagen.

*

Postkontoret låg i sågverkssamhället vid Dalsjöns sydända, och där hyrde Josua Fransson ett rum av en gammal utsliten fröken, som också hade någon sorts matservering.

Nyss hade Josua lämnat in posten, även det kärleksfulla vykortet, och nu satt han och åt sitt enkla middagsmål. Nu hade han samma ansiktsuttryck som efter rasten vid Rö backe. Man kunde tro att han satt där och gjorde upp planer att sätta eld på hela samhället.

Den beniga inackorderingsfröken tassade omkring och plockade vid borden, där det bara satt ett par, tre arbetare.

— Vad Herr Fransson är fin då, sa hon, då hon hasade förbi bordsändan. Ska han gå bort?

— Jo, jomensan! Här ska gås bort! svarade Fransson och reste sig.

Han gick ner på bakgården och tog sin privata cykel, som bara användes på fritiderna. Det var i det närmaste två mil till nästa samhälle, men det energiska extra postbudet for på mindre än en halvtimme som en svart skugga in mellan dess yttersta arbetaracker, och bara en tio minuter senare rullade han in i älvdalen och hörde dånet från fallet vid Kvarnsved.

Då saktade han och började fundera. Kanske han inte skulle braka loss med storsläggan, innan han visste något mera bestämt? Måhända var det bäst att försöka med saktmod och litet listighet till att börja med.

Det där sliskiga vykortet kunde han ju inte tala om, alldenstund hon ingenting visste angående hans biförtjänst i kungl. postverket. Frågade han henne rakt på sak om hon kände nån, som gick omkring med ett metspö i flera avdelningar och hette Claes, så skulle han antagligen förgå sig i häftigheten och fördärva alltsammans. Han visste ju inte alls hur de hade träffats.

Josua hoppade av, drog cykeln med sig in i skogsbacken vid vägen och satte sig att överlägga.

Hon hade kanske bara av en händelse träffat honom här i närheten. Antagligen hade han varit här nere i älven med sin sabla hopsättningsmोजäng. Och så hade de stött ihop. Pratade en stund i all anständighet. För Tilda var inte den, som man fick krängla med i brådrasket. Men söt var hon ju. Och så hade hon kanske kommit direkt från kvarnloftet. Bararmad och bar-bent. Med bara linntyget över bröstet. Det kunde ju bli för mycket för vilket manfolk som helst. Och den där stadsherrn hade förstås snärjt in henne med artigheter och grannlåt, som kvinnfolk fastnar i.

Nej, han skulle nog ta det med lite försiktighet. Inte rådde hon förresten för att han skrev vykort. Hon hade ju inte svarat.

Just det, ja! Hon hade inte svarat. Men hon svarade kanske? Det var det han skulle se.

Josua fick fram tvåhjulningen på landsvägen och fundersamt trampade han fram utefter dikeskanten bort från älven och Tilda Tell.

*

Gåvor

*Du gav mig några smycken
att hänga kring min hals
och att bära kring handled
och fingrar.*

*Du gav mig vackra smycken —
själv gav jag inget alls.
Kanhända att jag smyckena
förskingrar.*

*Du gav mig några smycken —
jag kanske säljer dem,
ty smycken kan man inte
förtära.*

*För några vackra smycken
får man inget lyckligt hem.
Ett vänligt ord är bättre,
min kära.*

WIVI BRANDT.

På fredagsförmiddagen samma vecka hoppade Josua av vid Rö gård och gick fram till postlådan. Där låg tre brev. Det ena var till U. S. A. dit så många försändelser gå från åldringar i gamla gårdar, där unga armar kunde behövas. Det andra —!

Josua såg på det. Sen knep han ihop ögonen och funderade ett tag, stoppade ner det i postväskan, spottade på grindstolpen och gick fram till ladugården, där drängen Algot satt och mjölkade.

— Kommer Fransson med kärleksbrev? sa Algot.

— Nä, men jag går visst med ett, svarade Josua. Vad är det för en, ni har tagit emot här på gården?

— Direktör?, sa Algot. Från stan. Fin karl. Metar foreller, och står i med pigorna.

— Är det allt han gör, det?

— Han kallar sig direktör, så ibland har han väl någe annat för sig.

— En strycktäck figur, tycker jag, sa Josua.

— Han kan nog vara gentil också, gubevars, sa Algot. Har bjudit mig på kask inne i drängstugan. Men det kanske har haft sina orsaker, och försöker han få med sig Ida ner i båthagen en gång till, så krokas jag fast honom i hans förbaskade dunkrakar och tar honom på släp tvärs över Dalsjön.

— Låt honom försöka, och helst med det snaraste, sa Josua och gick tillbaka till grindstolpen, där postverkets dammiga cykel stod och väntade.

Då han kommit in i grovskogen bortom Rö steg han av igen och satte sig vid vägkanten. Han måste samla tankarna.

Försiktigt tog han upp brevet. Fröken Tilda Tell, stod det, ja. Utanpå. Men inuti? Han höll brevet mot solen, men det syntes ingenting igenom.

Då tog Josua upp pennkniven ur västfickan. Skulle inte den attan avslöjas kanske! Han stack in knivspetsen uppe vid ena

hörnet. Det skulle nog gå att bända upp kuvertet utan att det kunde märkas, och sen gick det ju att klistra ihop det igen.

Josua tvekade. Blev det upptäckt, ja, då var det tjänstefel. Allra minst. Och gick det utan att bli upptäckt, så var det kanske inte alldeles som det skulle vara i alla fall.

Han fick nog tänka lite närmare på saken den här gången också. Och med den föresatsen reste han sig och stoppade ned både pennkniv och brev.

*

Extra postbudet Fransson gick en provningens tid till mötes. Men ännu så länge hade han bestått provet. Brevet låg fortfarande obrutet i tjänstekavajen. Han gick där och brottades med Belsebub, och så blev det tisdag igen.

Josuas pedaler vevade backe upp och backe ner runt sjön, och till sist blev det stopp för en stund vid grindstolpen i Rö. Det var ett par brev. Och det ena! Det hade en fason på kuvertet och gentila slängar på utanskriften, som Josua kände igen. Han hade maken innanför plånboken. Men på det här stod det skrivet: Fröken Wendla Lindehagen, Kristinehamn. Och det var ju en viss skillnad.

I Josuas hjärna var det väl i denna stund ingen rätlinjig tankegång, men det finns någonting som heter intuition även på landsbygden, varför han tittade sig omkring och stack ner brevet bredvid det andra i innerfickan.

Och så rullade han vidare från plåtlåda till plåtlåda tillbaka till utgångspunkten.

I ensamheten på sin kammare satte han sig på sängkanten, tog fram kuvertdubbletterna och började tänka. Då han suttit sålunda cirka en kvart stack han hastigt ner pekfingeret i västfickan. Omsorgsfullt lirkade han upp kuvertena på baksidorna, och efter en stund satt han med ett brevpappersark i vardera näven.

Sen började han läsningen, och som rätt och riktigt var tog han det första först. Det var inte så långt, men det var innehållsrikt!

Käraste Fröken Tilda, stod det, jag ber er så bevekande att komma och hälsa på mig över lördagen och söndagen. Ni kan ju säga edra föräldrar att ni är bjuden till någon väninna. Naturligtvis kommer ni som min fästmö, med rum har jag redan ordnat, och bilen betalas vid framkomsten.

Sedan stod det lite om det idylliska landskapet och om de svärmiska sommarkvällarna, men det var liksom av mindre betydelse, och så tog Josua fram nästa brev. Det var något längre men ungefär lika innehållsrikt.

Käraste min egen Wendla, stod det, jag ber dig så bevekande att komma och hälsa på mig nu över lördagen och söndagen. Du kan ju säga dina föräldrar att du är bjuden till någon väninna. Naturligtvis kommer du som min fästmö, med rum har jag redan ordnat och bilen...

Josua spottade rakt ut längs trasmattnen och sen sa han högt.
— Det var mig en attan tusan!

*

Tre dagar senare satt Josua vid Tildas sida i plyschsoffan i bästa rummet i Kvarnsved.

— Ja, kan du tänka dig sån falskhet! sa Tilda. Inte för jag bryr mig någe vidare om det, men nog är väl ni manfolk ena förfärliga filurer.

— Ni manfolk? sa Josua. Det är väl inte jag, som har skrivit det där brevet.

— Nej, rara lilla Josua. Du är liksom ett undantag, det begriper jag bäst efter det här.

— Ser du! Rättvisan har sin gång.

— Och den andra flickstackarn sen! Hon har naturligtvis fått

brevet, som skulle varit till mig. Han har stoppat dom fel i kuvertena, begriper du väl.

— Kanske det du, sa Josua och såg så oskyldig ut som om han aldrig hade hållit i en pennkniv.

— Ja, adressen är ju riktig, så fel på posten kan det väl inte vara?

— Fel på posten! Kungl. postverket! Omöjligt! sa Josua.

— Men det är bra som det är nu, sa Tilda och flyttade sig lite längre åt vänster i plyschsoffan. Bara jag visste vad det stod i brevet till mig.

— Precis detsamma! sa Josua utan betänkande.

— Hur vet du det, Josua?

— Vet? svarade Josua och gned sig på knäskålarna, medan han tänkte vidare. Man begriper väl lite också.

Tilda lade armen om Josuas hals och lutade sitt rosenkindade ansikte mot hans bröst.

— Kära lilla Josua, sa hon. Om det nu skulle vara som du säger, inte tror du väl att jag skulle ha åkt?

Ja, det vete tusingen, tänkte Josua, men högt sade han:

— Inte ett ögonblick! Hur kan du tänka dig nåt sånt!

— Nänä, sa Tilda. Men han var artig och fin, och jag är ju en fri människa.

— Är det bara därpå det beror, så kan det ändras i en handvändning, sa Josua och stack ner pekfingeret i västfickan, där det låg två släta guldringar bredvid pennkniven. Ser du här, du!

— Nämen, Josua! Det där skulle du ha gjort förr, du, så hade jag aldrig sett åt den där otäckingen.

— Bättre sent än aldrig, sa Josua, men i sitt stilla sinne tänkte han: Det är utvärtens agremanger det vill till för att ta kvinnfolk.

PÅ JAKT EFTER SVENSKA ÖRT-TÉER

Av BENGTT CORTIN

Många av skapelsens herrar ha för vana att söka rekreation och avkoppling under en skogspromenad. Somliga specialisera sig på svamp och finna ro och omväxling under såväl själva exkursionerna som examineringsstunderna. Och visst vilar det en viss tjusning över en sådan hobby. Andra Adamssöner smyga stillsamt omkring och lyssna med vidöppna öron till fågelsången och försedda med kikare anteckna de fåglarnas färg etc. Även där blir det examineringsstunder med svampboken utbytt mot någon fågelbok. Så finns det fjärilsjägare, och de som koncentrerat sig på dagfjärilarna föra ett sunt liv ute i fria naturen. Stundom sitter man också försjunken och examinerar efter någon fjärilsbok för att komma nya arter in på livet. Självt har jag under sistförflutna vinter haft "inomhussällskap" av två mycket levnadspigga citronfjärilshonor (*Colias rhamni*), som jag utfodrat med sirapsvatten.

Naturhobbies finns emellertid av åtskilliga slag och i det följande skall jag behandla ett mera ovanligt gebit, nämligen insamling av örtteer. Självt har jag provat ut ett 30-tal olika vildväxande örter och i flera fall har jag nått utmärkta resultat både i fråga om smaklighet och hälsobefrämjande egenskaper. Det förhåller sig faktiskt så, att åtskilliga växter kunna bota olika krämpor. De äro m. a. o. hälso- eller medicinväxter av första rangens ordning. Vanligt te dricka vi ju uteslutande i stimulerande syfte. Se t. ex. på det tevänliga England: där dricker man sitt "five o'clock tea" . . . jag höll på att säga under alla stunder på dagen, och detsamma är förhållandet i Kina och många andra länder. Även Sverige har sina teväänner. Men i denna artikel lämna vi "stimulansteer" åt sitt öde och koncentrera oss i stället på varjehandas vildinsamlade teдекokter.

Vid en hotande förkylning ställer det sig mycket fördelaktigt, ifall man har hästhovste till hands, alltså blad eller blommor av hästhovsörten (*Tussilago farfara*) — egentligen hosthävsört! — och brygger en dryck av dem. I samma syfte kan man använda lindblommor och blad av svarta vinbär, gärna kombinerade. Hästhovsteet blir smakligast, ifall det sötas med honung, och det samma kan nog också sägas om de flesta av örtteerna, i varje fall det omnämnda lindblomsteet. Drycken på svarta vinbärsblad tilltalar kanske inte gommen omedelbart, men har man druckit den regelbundet några dagar i följd, blir man lätt passionerad och slav under lasten — om man nu kan använda ett sådant uttryck om en hälsofrämjande dryck!

För de herrar, som vill göra ett försök, kan några små tips bifogas: unga friska blad äro att rekommendera och dessa plockar man av. Sedan låter man dem lufttorka utbredda i tunna lager på papper, gärna på luftig men skuggig plats. När bladen äro fullständigt frastorra, förvarar man dem i burkar för framtida bruk. Allt eftersom man sedan vill använda dem, kan man rosta dem helt lätt eller också ta dem direkt utan föregående rostning. Huvudsaken är att bladen bli ordentligt torra och detta sker bäst, ifall man vänder på dem då och då under torkningsproceduren.

För övrigt kan jag nämna följande hälsoteer:

Te på blåbärsblad är rensande på ungefär samma sätt som te av svarta vinbärsblad.

Te på nypon, såväl kärnor som hela frukten, är synnerligen vitaminrikt och hälsosamt.

Te på björkblad är livsförnyande och kan rekommenderas för gubbaldern eller rättare sagt för att hålla den ungdomliga spänsten livet igenom!

Lingonblad äro nervlugnande och ge god sömn. Dessa blad böra insamlas först sedan frosten gått fram i markerna. De torkas på luftigt plats och rostas sedan i ugn, tills de antaga en brun färg. Rostningen bör ske försiktigt — kom ihåg att bladen ej få brännas! Sönderkrossar man bladen, förnimmer man strax den typiska tedoft.

Nässelte är stärkande och kan anbefallas vid klenhetstillstånd eller som "järnkur" mot vårtrötthet.

Te på rölleka är mag- och tarmstärkande.

Dessutom finns det åtskilliga direkt goda örtteer och örtteer som kunna passa den individuella smakriktningen. Jag kan t. ex. nämna äppelbladste (finns f. n. i handeln), te på myskmadra, te på gullviva (såväl foder som blom), hallonbladste, slänte och te på mjölke (det senare förra världskrigets "ryska te"), rönnbladste — som skattas och uppskattas högt av många! —, smultronbladste (känt bl. a. från allmänna handeln) samt tallbarrste och te på ärenpris. Extra gott te får man av körsbärsblad, men bladen få naturligtvis ej vara nikotinbehandlade. Slutligen kan jag nämna te på älggräs, som går att använda både enbart och som kombinationste.

Det finns alltså en hel del att välja på under kringströvandet i skog och mark och det gäller att prova sig fram. Beträffande själva tillredningen: kom ihåg att de flesta teerna böra kokas i ungefär 3 minuters tid! Sedan är teet färdigt att serveras.

Med denna artikel har jag velat fästa uppmärksamheten på en mindre vanlig möjlighet att förgylla upp skogspromenaden under våren, sommaren och hösten. Ja, t. o. m. under vintern kan man jaga efter temateriel, i varje fall det frostbitna lingonriset, som ger ett både gott och rogivande te. Eljest är det midsommaren och högsommaren, som ger de rikaste möjligheterna i fråga om teinsamling. Om man kombinerar svamp-, fjäril-, fågel- och testudier, så kan man sannerligen föra ett mycket omväxlingsrikt naturliv och inhämta mycken sund rekreation. Och rekreation och avspänning är just vad vi jäktande nutidsmänniskor behöva i hög grad. Särskilt vi som leva i den hektiskt pulserande storstaden, antingen instängda på kontor under en lång och krävande arbetsvecka eller med annat enformigt, stillasittande arbete, behöva denna omväxling och avkoppling mer än väl. Känner exempelvis en ingenjör, som använder varje söndag året om till utflykter i en eller annan "naturangelägenhet" och känner sig stärkt var gång för en hel vecka framåt! Han presterar — och det har han själv sagt — ett fullgott arbete hela veckan igenom på basis av söndagsutflykten, som helt går i kropps- och själsäterställandets tecken. Känner man sig inte helt i form — var säker om, att ett under sker i skogen. Snuva t. ex. vantrivs under en skogsutflykt i ozonmättad luft och huvudvärk mildras tack vare barrskogsdofstens inflytande och i stället inställer sig en strålände aptit både i lekamlig och andlig motto. Aptiten på tillvaron kan inte köpas för pengar, men skogen kan säkerställa den. Ut därför och prova vad som mest kan intressera — kanske att insamlandet av de vilda örterna i och för teberedning kan bli en hobby lika god som någon annan.

Min kropp ligger kall och död. Min själ svävar över tysta, mörka vatten.

Var det någon, som grät, när jag — när jag... Ja, vad har hänt mig egentligen?

Jag vet ingenting. Jag vet inte —

Jag vet bara, att plötsligt kände jag inte längre fast mark under fötterna som förut.

Utän att det på något sätt beredde mig kroppsliga smärtor eller kändes förfärligt, rycktes jag bort ur hela mitt föregående sammanhang. Och sedan dess är jag alldeles ensam — ensam i Evigheten.

Jag finns inte på jorden mera. Jag kan inte se den, jag kan inte höra människornas röster längre. Någon, som är starkare än jag, tog bort mig från mitt liv. Och nu är det förbi för alltid —

Det finns inte mer något i morgon. Bara ett i går — för tre — för fem — för tio år sedan — den där gången. — Ja, det är förbi för evigt!

Men ändå — och hur kan det komma sig? — ändå fick jag ju aldrig göra det jag ville göra.

Vilken fruktansvärd orättvisa! Jag visste ju, vad jag dög till. Jag visste ju, att jag i många avseenden var bättre än de flesta. Varför fick jag då aldrig göra det jag ville göra? Jag kunde ju ha blivit —

Nej, nej — jag kan — jag vågar inte tänka längre!

En ohygglig ångest griper mig.

Ligger jag i en svart, blomstersmyckad kista nu? Talar en präst tröstens ord till de efterlevande över min stelt utsträckt, vilande lekamen? Snyftas det under de höga, vita kyrkvalven?

Nej. Jag svävar.

Men det går inga båtar på denna oändliga ocean, som inte brusar, inte häver sig och sjunker tillbaka i tunga dyningar — bara ligger mörk och öde.

Inga fiskar simma i dess djup, inga fåglar flyga över den livlösa ytan, som breder ut sin svarta tröstlöshet åt alla håll — en gränslös öken.

Och min ångest växer sig allt starkare.

Är det straffet för allt ont jag gjort och allt jag underlåtit — att få sväva ensam över detta döda vatten utan att se land? Hur länge skall jag sväva?

Vida, mörka dödshav — varför kan du inte börja svalla?

Jag minns, hur en av mina vänner en gång lämnade mig ensam på en sjö.

Det var något fel på motorn i vår båt, och efter en stund hoppade han i jollen för att ro till hamnen efter verktyg.

Där satt jag alldeles ensam på den blickstillta vattenytan. Det gick ingen nöd på mig — jag var varken hungrig eller törstig och hade det riktigt bekvämt i den praktiska, väl utrustade farkosten — men efter hand som tiden rullade i väg, överfölls jag av en smygande, en oförklarlig, nästan löjlig oro.

Tänk, om min vän helt enkelt glömde bort mig, där jag satt! Plötsliga minnesförluster hör man ju ganska ofta talas om. Och om han drabbades av en sådan, skulle jag förr eller senare driva till havs — utan att någon människa på stranden skulle kunna höra mina nödrop.

Ja, så där satt jag och skrämde upp mig själv, trots att jag mycket väl visste, att min vän inte skulle glömma bort mig utan tvärtom vara tillbaka hos mig vilket ögonblick som helst.

Det var den gången det.

Men när kommer det någon, som lotsar mig i land från denna utsägligt trista, övergivna vidd? Kommer det över huvud taget någon? I så fall, vem kommer? Och hur ser han ut egentligen? Skall hans anletes åsyn bli mig outhärdlig?

Jag vet inte. Jag vet ingenting. Jag bara svävar.

Men inte av min egen kraft. Det är en osynlig makt, som med eller mot min vilja driver mig våldsamt framåt. Eller också rullas den tomma, svarta vattenytan hastigt men ljudlöst bort under mig, medan jag själv står stilla.

När gryr det till morgon — när kommer solen att gå upp över detta hemiska landskap av mörker, dött vatten, tomhet och förtvivlan?

Jag vet inte. Jag vet ingenting. Jag bara frågar. Min själ,

mitt hela jag är en enda, skälvande fråga, som aldrig blir besvarad.

Medan jag svävar, ser jag långt borta något, som tycks vara en ljusning eller åtminstone en ljusreflex på denna miljarder och åter miljarder mil breda, blinda vattenspegel.

Mitt förnuft säger mig, att dit bör jag naturligtvis så fort som möjligt ge mig av — i hopp om att där finns någon slags förklaring på detta åtminstone skenbart meningslösa svävande utan fri vilja och utan klar tanke på ett slutligt mål.

En ensam liten eländig ljuslåga vacklar i Evighetens ofattbara natt. Är det förmätet att fråga: vad döljer sig under den? Och vem har tänt det ljuset? Kanske kan detta förkrossande obetydliga bloss så småningom växa till en väldig fackla, som lyser upp gåtan inifrån och ger det sista, stora svaret på den —

Dit bort! Ja, dithän vill jag!

Men en, vilkens önskan är starkare än min, jagar mig med oemotståndlig kraft vidare i motsatt riktning.

Allt svagare och längre bakom mig lyser det där jordiskt lockande, som påminde om det matta men oändligt trösterika skenet av ett ensamt litet ljus. Mörker och tomhet brusa samman om min själ — och så svävar eller kanske störtar jag vidare genom Evighetens skumma natt — jag vet inte längre vilketdera —

Men allt, som hänt mig i mitt liv, stiger i denna stund med nästan plastisk klarhet fram för mitt medvetande — en oavbrutet glidande bildserie, som med smärtsam tydlighet kommer mig att åter genomleva allt.

Heta glädjestunder och förtvivlans dova tider, trista sjukdomsmånader och långa, lata, solglittrande sommarveckor. Framgångens berusande ögonblick, svarta misräkningsdagar, sömnlösa ångestnätter utan början eller slut.

Ansikten och masker. Stirrande ögon, leende munnar. En ändlös procession av människor, som spelat större eller mindre roller i mitt liv.

Rynkade pannor, hånfullt neddragna mungipor, röda läppar, som spetsas till en kyss — ett böljande vitt hår, omramande en gammal vackert fåråd profil, som långsamt och trött, lyckligt leende sjunker tillbaka mot en kudde. Min mor, som lämnade det jordiska.

En kyrkklocka, som klämtar så trööstligt tungt som om hela mänsklighetens sista timme vore inne —

Arbete.

Skriket från henne, som födde min son till världen. Blod och glädjetårar. Någon, som snyftar övergivet i ett rum. Röda fanor, som fladdra på smäckra, vita flaggstänger i den heta middagsblåsten. Ett litet barn, som ropar på sin mor.

Arbete, arbete.

Röster, som anklaga och be, förmana, förbanna, söka urskulda och övertala.

Två svarta kattor, som klösas på ett tak, en stormvåg, som rycker ett hus med sig, väldiga trädkronor, som susa septembermelankoliskt, en smal, vacker kvinnohand som vinkar genom ett kupéfönster, en förrymd dåre, som skrikande löper bort genom skogen med händerna i håret. Ett miljonhövdad fiskstim, som plötsligt blixtrar till i djupet.

Arbete, arbete, arbete.

Ambulansen, som ringande kör genom gatorna, en röd ros, som doftar i ett glas, en brant trätrappa, som skuras av en ung, blond flicka. Frälsningsarmén, som håller väckelsemöte i en liten lund vid havet, bekymmer, ozonlukt efter åskväder, dags att gå till taget, en drunknande, som ropar på hjälp! Håll

fast i min hand! — grammofonmusiken i radio, matos och vinångor, arbete och ångest.

Så gick tiden. Och var blev du av, mitt liv?

Jag vet det inte. Jag vet ingenting. Jag bara svävar.

I oräkneliga år svävar jag, och allt tydligare förstår jag, att det var det, som blev mitt straff: att bara sväva över detta mörka, öde vatten utan att se land.

Land — land —

Vad är det då, som dyker upp där borta?

Det kommer närmare och närmare — jag svävar in över det — en med vita mäsar översälad, svart klippa, som plötsligt reser sig ur havet.

Land! Land!

Något obeskrivligt rör sig inom mig. Vid denna första landkänning, vid denna första syn av liv, känner jag plötsligt, att jag skulle kunna gråta all min ångest av mig.

Tätt tryckta intill varandra, kropp vid kropp, sitta de tusen och åter tusen vita djuren på den svarta klippan. De ha alla vänt näbbarna åt samma håll och stirra med orörliga ögon stelt framför sig i halvmörkret, som långsamt ljusnar.

Det ljusnar mer och mer. Är det morgon nu? Skall solen äntligen gå upp?

Jag vet inte. Jag vet ingenting. Jag bara svävar.

Men under mig ligger med ens en stad utbredd — en stor, vacker stad med gamla egendomliga kvarter, gröna parker, vita kajer, torn och kyrkor, hus vid hus.

Utanför staden börja trädgårdarna, och sedan tar landet vid — det riktiga, gröna bondlandet med vita herrgårdar och röda stugor, med betande kor, gnäggande hästar, bråkande får, kacklande höns och skällande vallhundar.

Jag går åter på jorden, mitt uppe bland levande människor — eller bland människor, som åtminstone se ut att leva.

— Ta i här! ropar någon.

Det är fullt av folk omkring mig. Men ingen finner något märkvärdigt i, att också jag med ens står mitt bland dem.

Jag får ett spett i handen. Jag tar i.

En stor sten skall brytas upp ur marken.

— Bättre tag! skriker en grov karl med rödskäggigt ansikte. Jag lägger hela min tyngd i taget. En obeskrivlig lyckokänsla strömmar igenom mig.

Jag är död. Men jag lever.

Jag har redan länge varit död. Men ändå lever jag.

Ådrorna svälla på mina händer, svetten spricker ut i pannan, medan jag lägger hela min tyngd och all min kraft i taget — Bättre upp! ryter den rödskäggige.

Åh! Jag lever! Jag lever!

Jag behöver inte resa längre. Jag är framme.

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

DEN EVIGA UNGDOMENS STAD

Inga stormar än
i våra sinnen bo...

Det ligger ofta en återklang av denna klassiska studentsång i själen på den unge studenten, som kliver av tåget vid centralen och bereder sig på att "ligga i Uppsala" några år framöver. Studentromantiken är seglivad, och dess verkningar sträcker sig vida omkring. Ja, man skulle kunna säga, att den just nu har det starkaste skimret ute på landsbygden. Där betraktas ännu i dag en student som något högt och heligt, något lärt och djupsinnigt.

Den nyanlände ynglingen med nattskjortan i väskan och studielågan bakom pannan behöver dock inte vistas så länge i staden vid Fyris, förrän han har klart för sig att studentlivet inte är riktigt detsamma som det var på Wennerbergs och prins Gustafs tid. Den yttre utvecklingen har inte lämnat mycket av det gamla kvar, inte heller den inre. Den s. k. överliggarmentaliteten är inte längre på modet. I slutet av förra århundradet hörde dessa gamla studenter till vanligheten. De tycktes läsa vädeliga, men det blev aldrig någon examen. Kanske brast det i ambition, kanske var de yttre frestelserna för stora. Det dracks mycket punsch av gamla studentgenerationer och fördes mycket kolfeje, och sådant tog tid. Åren gick, och överliggaren blev kvar. Han växte fast i staden, drack, roade sig och omsatte växlar. Den sista sysslan blev givetvis med åren ganska vanlig, och färdigheten att skaffa namn uppövades till ren ekvilibristik. Själva omsättningen överläts oftast åt stadsbudet, t. ex. den högst hedervärda "10-an" eller det synnerligen pålitliga "sjätte budet".

Det går många historier om stadsbudens förmåga att reda upp en kinkig situation. Här är t. ex. en: Kandidaterna X. och Y. satt på Gillet och festade. När notan skulle betalas, befanns det att man saknade erforderlig valuta. Ett stadsbud efterskickades och instruerades sålunda:

"Hör nu stadsbudet, ta den här nyckeln och gå hem till min bostad på Sysslomansgatan. Där ligger det en tia i vänstra skrivbordslådan. Kom genast hit med den!"

Stadsbudet tog nyckeln och stack i väg. Dröjsmålet blev emellertid långt, och herrarna blev otåliga. Efter ett par timmar uppenbarade sig stadsbudet med tian.

"Var i all världen har stadsbudet varit?" frågade herr Y.

"Jo, ser herrn, tian låg inte i vänstra skrivbordslådan utan i mellersta byrålådan till vänster under ylletröjorna!"

Se det var ett riktigt stadsbud!

Medan jag berättar om överliggare kan jag inte underlåta att förtälja om kandidaten H., som verkligen i ett utbrott av energi gick upp för att tentera i handelsrätt. Professorns första fråga löd: "Om kandidaten vunne tiotusen, vad skulle kandidaten göra då?" Svaret kom blixtnabbt: "Jo, först skulle jag betala mina skulder, och sen skulle professorn få se på tusan!" H. blev godkänd.

De gamla studentgenerationernas sinne för ofog gjorde naturligtvis att staden stundom blev rätt bråkig om nätterna. Värst var det naturligtvis när vårkänslorna fyllde sinnet. Våren i Uppsala har ju sin särskilda tjusning. Staden blev i vårnattens skimmer Venedig och Fyrisån en kanal, som lockade till utflykter. Räddningsbåtarna blev gondoler och med sköna damer ombord rodde glada studenter omkring och gastade. På kajen

Den klassiska Uppsala-bilden med Fyris och domen.

gick måhända lagens bistre väktare och hyttade med nävarna, men han förmådde intet, så länge det fanns vatten mellan honom och båtlaget. Nya bekantskaper gjordes i hast och utan krus. Vid ett studentjubileum erinrade sig ett par gamla kolleger, att de gjort bekantskap en vårnatt på ett hustak i närheten av "sju helvetes gluggar" d. v. s. det gamla huset vid Ågatan.

Albert Engström berättar i sina studentminnen, att man en vårnatt bar ut bord, stolar och ett piano på Dombron och ordnade servering där och trådade dansen i månens skimmer. Polisen kom naturligtvis och avstyrde ofoget, men studenterna hade i alla fall hunnit göra sitt bästa för att få roligt. Det var f. ö. en oskriven lag, att det roliga inte var riktigt fullkomligt, förrän man nödgat borgmästaren att stiga ut på rådhustrappan och läsa upprorslagen. Då var man nöjd. En natt tog några studenter sig före att lyfta av alla grindar på Luthagen och bära in dem i en vaktmästares förstuga. Dagen efter kunde man se ett antal poliser gå omkring och passa in grindarna i resp. grindhål.

En sentida studentgeneration undrar ibland hur man förr i tiden fick tid över till studier, då man tydligen anslog en avsevärd del av terminerna till annat. Man måste naturligtvis tänka sig, att konkurrensen inte var så stor förr, endast en ringa del av folket hade möjlighet att ägna sig åt studielivet i Uppsala. Därtill kommer, att dåtidens kurser var rena barnlekar jämfört med de luntor, som en nutida student måste arbeta sig igenom för att ta en examen. Studenten har alltså fått det arbetsammare med tiden.

Denna sida av tillvaron, denna "struggle for life", har naturligtvis satt sin prägel på studentlivet av i dag. Den romantiske recentiorens blir snart insatt i de nya tidsförhållandena. Det sker i varje fall vid skändningen, d. v. s. den ceremoni, som föregår

Varje dag kl. 6 och 9 ringes i Gunilla-klockan.

intagningen i resp. nation. Där får han veta vad som väntar honom under kommande mödosamma år.

Det vore dock synd att påstå, att den moderna tidens kallt realistiska pustar helt blåst bort romantikens skira dimmor från den gamla lärdomsstad. "Uppsala är bäst", sjöng glunten, och det finns många, som än i dag tar de orden i sin mun. Uppsala har fortfarande kvar sin klassiska silhuett: slottet och Domkyrkan. Man lägger märke till den från vilket håll man än kommer. Den förfelar inte att göra intryck på besökaren. I Domkyrkans skugga finner man ännu något av den gamla klassiska stadsbilden. Jag nämner Tunnelgatan med Skytteanum, S:t Eriks källa med pumpen, gränden, där magistern och kandidaten gick nattmarschen och där upplandsskalden Olov Thunman tog lösen av folk, "när han var på det humöret". Efter ån finner man ännu "Imperfektum", det gamla trähuset, som nu liknar ett kråkslott men som ännu bebos. Det är dock fråga om att "Imperfektum" skall rivs — trots att budskapet därom skär i hjärtat på de pietetsfulla uppsalaborna. Men den nya tiden vill inte veta av dess gamla träbeläten mitt i stadsbilden. Därför revs också "Syskrinet" och huset med "sju helvetes gluggar".

Uppsala utvecklas nu med rasande fart. Industrierna växer oavbrutet. Studenterna, som förr var nära nog allenarådande på det romantiska "draget" Drottninggatan—Stortorget, har nu fått svåra konkurrenter om flickornas gunst i kadetterna från F 16, flygflottiljen strax utanför staden. Och vid militärläroverket finns ju också en hel del gott folk, som sätter sin prägel på stadsbilden.

Men — jag återkommer, till romantiken igen. Den kan näppe- ligen dö på den plats, där Wennerberg, Prins Gustaf, Tegnér, Geijer m. fl. haft sin varelse. Den väcks till liv varje gång All-

männa sången, O. D. eller någon tillfällig sångarsammanslutning sjunger de odödliga sångerna "Vikingasäten", "Vintern ra..." eller "Glad såsom få...". Sånggudinnan har ju fattat ett alldeles särskilt välbehag till fyrisstaden. Traditionerna från gamla och förmodligen glada tider vårdas också pietetsfullt av nya tidens sånganförare.

Uppsalastudenten av i dag har säkert inte helt släppt kontakten med romantikens gudar, men han håller självklart blicken öppen för tidens aktuella händelser. Filmen, musiken och de religiösa rörelsernas ställning i tiden diskuteras antingen på nationerna eller i matlagen.

Matlagen ja — hur många världsgåtor har man inte sökt lösa över en fläskkotlett eller en tallrik rykande soppa. Matlagen har uppgifter utöver de rent kulinariska. De är små andliga oaser också, där bildning, vetande, vett, hut och hyfsning blir föremål för sakkunnigt resonemang.

När man berättar om mat, erinrar man sig många historier om de studenter, som på grund av att de saknat "soppkova" måst leva så att säga på en slump. Från den gamla tiden härrör denna sanna berättelse ur studentlivet: Kandidat L. saknade pengar till mat men slank ändå in på näringsstället för att ordna för sig. På den tiden stod sås och ett slags majonäs alltid framme; dessa håvor levererades gratis. Kandidaten rörde ihop en försvarlig laddning av sås och majonäs, skickade sedan in tallriken genom luckan och sade nonchalant åt servitrisen: "Fröken, kan jag få lite mera potatis till det här".

Flickan, som trodde att hon hade en ovanligt matfrisk student framför sig, lade av idel välvilja upp potatisar i mängd. På detta sätt försörjde kandidaten sig, tills det kom ny sändning matpengar hemifrån.

Så lätt ordnas inte matfrågan numera. Studenten av i dag har väl också ett helt annat födgeni än 1890-talets kollega. Möjligheterna till extraförtjänst står ju lätt till buds i en stad under sjudande utveckling. Studenternas kursverksamhet röner stor uppmärksamhet från allmänhetens sida. Åtskilliga studerande ger också lektioner vid sidan om de egna studierna och klarar därigenom sina affärer.

Även om studentromantiken inte är vad den en gång varit, lever dock så pass mycket kvar av densamma, att den ännu skänker stämning åt det sjudande livet i den eviga ungdomens stad.

Aron Hallenberg.

Studentkåren tågar upp till vårfirandet.

Jonatan Joberg var ingen vanlig man. På dagarna kunde det kanske tyckas så när han, till synes upptagen av en enorm lunta i folio, upptog för statens räkning en dynförsedd karmstol i de magnifika lokaler där Beredningskommittén För Nytt Ut-låtande i Preskriberade Ärenden residerade.

Han hade genom sin fader kanslirådets inflytande uppnått denna befattning för ungefär tjugo år sedan efter tillkämpat studentbetyg. Och med det lugn man erfar efter ett svårlöst problems lösning, hade kanslirådet yttrat: "Där får du dina bästa dar, pojke. Inget jäkt. Bara vänta på pensionen, som räcker gott att leva på."

Där satt alltså Jonatan Joberg och väntade på pensionen över de dammiga luntorna, gjorde nu och då en anteckning i marginalen liksom för att uttrycka: jag skriver, alltså är jag till. Men — när han reste sig från ämbetsstolen klockan fyra, då förändrades han och blev en ovanlig man.

Jonatan läste astronomi. Någon instinkt hade sagt honom redan från början, att detta med att sitta och invänta pensionen — vilket ju var fullt i sin ordning på verket — icke utan långtråkighetens alla konsekvenser kunde sträcka sig även över fritiden.

Efter att ha läst Camille Flammarions "Bebodda världar" förstod han att rymdens gåta också var hans. Han fortsatte att läsa bemälda författares böcker tills ingen mer stod att uppbirga. Därefter inköpte han Nordenmarks "Stjärnorna" på realisation. Men där, i de mera exakta uttrycken för astronomisk vetenskap, fann han tyvärr ej densamma hisnadens stimulans

som blivit honom outhärlig efter Flammarions glänsande fabuleringskonst. Men — han fann andra böcker som fyllde måttet och kunde ge honom hans dagliga dosis av ett kosmiskt rus.

Så hade han levt sitt dubbelliv i försynt tillbakadragenhet, och alla på verket som kände hans hobby, hade för länge sedan slutat att skämta om den. Han hade nog inte varit så rolig heller att ha med i bridegång och på animerade groggaftnar, så han fick vara ifred.

Men även Jonatans rymdcirklar skulle rubbas. Stjärnorna hade något i beredskap åt honom, Hans öde låg gömt i en av dessa nebulosor, som givit honom så många vinterkvällsrus.

Det var naturligtvis en Kvinna. Han upptäckte henne en dag i korridoren. Hon var ung och söt, och han tänkte: hon måste vara ny här. Han presenterade sig och gick vidare. Hans intresse för kvinnor hade aldrig varit av pockande art annat än vid sporadiska tillfällen, då han alltid borstade tänderna grundligare än vanligt efteråt och återfann jämvikten i Sturebadets herrturk.

Men henne kunde han ej glömma, som den kolorerade pressen brukar uttrycka dylika komplicerade omvälvningar i en persons inre.

Han återsåg henne varje dag vid lunchen, och han måste erkänna att hon gjorde ett starkt, verkligen mycket starkt intryck på honom. Och plötsligt en dag talade en främmande röst ur hans mun och inbjöd sagda varelse till middag på Strand.

Ej var hon väl alltför ovan vid dylika inviter, och han var ju på samma verk och såg snäll ut, så hon tackade ja.

Nersjunknen vid sin lunta igen på sitt rum, undrade han, om han kanske gjort något galet. Han skulle egentligen ha gått på ett föredrag, men det föreföll honom mycket torrt just nu. Och han erfor ett nytt rus på själva pensionsväntetiden, som gjorde att anteckningarna i marginalen blev färre än vanligt.

Middagen var utsökt, champagnen lagom torr och flickan, som hette Britt-Marie efter hr E. Taube, hade en smakfull make-up och såg förtjusande ut. Jonatan tänkte: detta måste vara livet!

När de kommo ut lyste marshimlens stjärnprakt över Nybrovikens is, och han föreslog en promenad i den svalkande luften, ty champagnen hettade oroväckande i hans kinder.

Jonatan blev i sitt esse. Så mycket hade Britt-Marie aldrig hört i hela sitt liv om stjärnorna och om de bebodda världarna ovanför Birger Jarlsgatans lyktor som under denna promenad till hennes port.

Hon tänkte: Vilken ovanlig man. Hon sa:

— Att ni inte blivit astronom? Vad underbart spännande att kunna berätta om en komet, som dyker upp på någon bestämd plats ett visst datum och klockslag långt efter sen man är död.

— Ja, sade han sorgset och tänkte på alla kometer han inte hade upptäckt. Man måste ju leva också. Plikten, ni vet...

Han kysste henne på hand vid porten, och när han vandrade hemåt såg han tydligt hennes täcka ansikte luta sig mot Orions vänstra axelstjärna. Och som en lyckorusig Orion av jordiskt format lade han sig trött av sinnesrörelse att sova.

Tiden gick och Jonatan måste ta ett banklån. För en man i hans ställning är detta en bagatell, som skyndsamt ordnas av en bugande bankkamrer. Och i Jonatans mun upplevde Flammarions fabuleringsförmåga en renässans under allt tätare champagnemiddagar. Och Britt-Marie kunde köpa fem par silkesstrumpor i månaden av inbesparade matpengar. Utom en hel del annat.

Men värvällarna började ljusna — det hade blivit maj. Och då började tragedien. Jonatan blev allt mer sluten och fåordig. Vad är det med honom, tänkte Britt-Marie, så konstig han börjar bli. Men hon hade hört nog om stjärnor för tre liv, så hon vantrivdes inte precis med hans tystnad. Hon tänkte också: han kan väl tala om något annat! Varför kan han aldrig säga en komplimang om mitt utseende eller vad jag har på mig? Fast han stirrar på mig som en tillgiven hund? Men han är ju flott, reflekterade hon försonande, och tog en sandwich med lax.

Faktum var, att våren och sommaren var Jonatans downperioder. Förmedlingslänken till hans fantasivärld var bruten. Kväl-larnas bleka vårljus sopade bort stjärnorna, och himlens kupa välvde sig tom i färgnyansernas spel.

Jonatan blev en bruten man, en rymddrinkare utan tillgång till en kosmisk sup. I ett desperat försök att rädda sig från den konversationella drunkningsdöden, sökte han inlära ett antal s. k. roliga historier, men efter att ha berättat två och glömt poängen i bägge förstod han, att även denna räddningsplanka var ett brutet halmstrå, som någon symbolläskare skulle ha framställt detta sorgliga faktum.

En skymmande blå värväll mötte Britt-Marie Poeten? Efter en kvart sade han:

— Dyrkansvärda varelse, din mun är som en soluppgång och dina ögon äro som stjärnor...

Då förstod Britt-Marie att hon var förlorad. Och hennes ögonstjärnor fick en glans som Jonatans hela bebodda universum och gåtfulla nebulosor aldrig lyckats framlocka...

Ester Sjöblom:

POSTRÖVARNA VID GISSEMÅLA

Sensationerna duggade tätt även på den tiden. Knappt hade svallvägorna från det rysk-japanska kriget och jordbävningen i San Fransisko bedarrat förrän elefanten Topsy spred fasa över hela Vikbolandet och samma höst töffade första bilen genom Bäckåsa samhälle. Hästar skenade, kärringar anropade Den högste om nåd, och den modigare yngre generationen vrålade unisont: "en antomobil!" kastade allt vad de hade för händer och rusade bort till landsvägsrenen, där de sedan med gapande munnar och ögon som tekoppar beglodde det förbitöfande vidundret.

Samma kväll seglade en gråsvart, klotformad tygmassa tätt över grantopparna, och åter hördes ett unisont illvrål från den yngre generationen:

— En luftballong!

Herre du milde! Det var sannerligen för mycket på en gång. Världens sista dagar nalkades med stormsteg, missionshuset fylldes på fem minuter. Folk som aldrig skulle ha drömt om att någonsin skåda detta tabernakel invändigt, sökte nu tröst för sin syndfulla själ och traktens notoriske fyllerist, båtbyggare Strid, som just kom vinglande vägen fram blev nykter ögonblickligen och smakade efter den kvällen aldrig en droppe mer.

Ja, nu har säkert den minnesgode läsaren redan gissat årtalet för följande dramatiska händelser. Det var 1907.

Den tekniska utvecklingen hade tagit ett jättehopp framåt, och många av civilisationens nymodigheter hade nått Bäckåsa. Linus Ryktare hade importerat de första elektriska ficklamporna, som syntes blinka här och var på landsvägarna. Vad de egentligen skulle nytta till begrep förstås ingen, ty man hann ju ingenting se vid de hastiga blinkningarna, och efter trehundra sextiofem sådana blinkningar var batteriet slut. Men de pekade dock mot en ny och ståtlig era för mänskligheten.

Nå, i dessa underverkens dagar inträffade även en annan sensation i Bäckåsa. Yngve Bygg hade till allas förundran erhållit rang, heder och värdighet av postkusk. Det vill säga, han körde varje eftermiddag till den någon halvmil längre bort belägna järnvägsstationen och avlämnade Bäckåsakontorets post, samt avhämtade vad som under dygnet anlant.

Naturligtvis hette inte karlen Yngve Bygg, men eftersom fadern en gång i tiden byggt några hus och därför ståtade med titeln byggmästare, hade sonen fått namnet Bygg. Annars tilltalades han mera officiellt med namnet Anderson.

Hans titel i egenskap av postkusk var nog litet oklar. Ingen hade förresten hört någon titel på hans föregångare men från och med nu blev det i alla fall postiljong. Med fransk betoning, ty Yngve Bygg var en bildad karl, som gått två klasser i läroverk, innan han blev relegerad. I Kungliga postens papper hade han emellertid säkerligen en vida anspråkslösare titel, men det hör ju inte hit.

Det enda synliga tecknet på Yngve Byggs nya värdighet var en sexpipig revolver, avsedd att användas i händelse av överfall på postdiligensen. Men något sådant hade då inte inträffat på de senaste tvåhundra åren, och sedan kyrksilvret stals ett år

tidigare hade trakten varit helt förskonad från bovar. Den så kallade malicen, som ofta är elak av sig, påstod emellertid att det nog mest var den där revolvern, som kommit Yngve att söka befattningen. Nye postiljongen hade nämligen, sedan han i läroverket gjort bekantskap med den litterära skatt som gick under benämningen Nick Carterböckerna, alltid haft en pojktig vurm för skjutvapen.

Som sagt — det hade inte på länge hörts av några bovar i trakten. Men Yngve hade inte fungerat i mer än högst en vecka, förrän postdiligensen började kringsvärmas av nattsvarta banditer med mask för ansiktet och även i övrigt begåvade med de internationella hold up-männens alla kännetecken. Varenda resa mellan Bäckåsa och järnvägsstationen blev ett spännande äventyr i riktig Buffalo Bill-stil. Gamle Dacke dröp av svett vid hemkomsten och stod och darrade mellan skaklarna, och den glödgheta revolvern i Yngves hand luktade kruttrök lång väg. Ty postiljongen hade skjutit värre än man någonsin gjort i en saloon i vilda västern.

Postfrökens ögon var fyllda av skräck, man började låsa sina dörrar med dubbla slag på kvällarna och ingen gick annat än i yttersta nödfall ut efter mörkrets inbrott. De enda som någotsånär behöll fattningen var Yngve och ortens småpojkar. Den förra log sitt breda, trygga leende, vägde revolvern i handen och sade:

— Så länge jag har denne gode vän i näven fingrar ingen på postsäcken.

De senare var nog innerst inne litet hariga, men samtidigt tyckte de att det var spännande. Livet hade fått en angenäm krydda, och de levde ju mitt i äventyrens värld, där Yngve Bygg var hjälten.

På detta sätt gick några månader. Bovarna kring Yngve Byggs postdiligens visade ingen benägenhet att avstå från sina planer på postsäcken. De tycktes i stället bli fräckare för varje kväll. Men det konstiga var att ingen mer än Yngve någonsin sett en mystisk individ i trakten. Man började fundera på detta, och så susade plötsligt ett rykte genom luften från man till man. "Yngve driver bara med oss. Han skjuter i luften och fantiserar." Ingen visste varifrån ryktet kommit, men det ältades och alla började allvarligt fundera.

— Besynnerligt, sade förre postkusken en dag till Yngve. Inte såg jag till några bovar. Jag skall köra åt dig i kväll.

— Är du tokig! brusade Yngve upp. Tror du att jag kan låta dig ta ansvaret — gamla karln.

Men när Yngve ett par kvällar senare kom hem med kulhål i vagnen och berättade att bovarna skjutit på honom beslöt några modiga män att undersöka saken. De nämnde förstas ingenting om detta för någon, men nästa kväll fattade de i god tid posten i buskarna vid Gissemlakröken, där överfallen brukade ske.

Det var förre postkusken, lantbrukare Jansson, kakelugnsmakare Svedin, som varit omkring litet i sin ungdom, samt skogvaktare Svensson. Alla män i sextioårsåldern, men gubbar med björnkrafter, som det brukar heta.

Snart hördes Dackes hovar och vagnshjulens rassel. Kakelugnsmakaren ställde sig bredbent mitt på vägen och ropade med förställd röst:

— Stanna Gosse! Annars är du dödens. Lägg ifrån dej den där leksaken! Jag har ditt huvud på kornet.

Yngve gav först till ett illvrål, som hördes milsvitt omkring, drog in tömmarna så Dacke nästan satte sig på bakhasorna och ropade sedan med gråten i halsen:

— Nåd, nåd! Skjut inte! Tänk på min gamle far!

— Jaså, du var inte djärvare än så, din krake, skrattade förre postkusken och trädde fram. Nå, du kan ju lika gärna erkänna att du bara hittat på allt det här om banditerna.

Vad som sedan förekom mellan de fyra på landsvägen i Gissemlakröken fick aldrig någon veta. Yngve kom som vanligt med posten till Bäckåsa. Men denna kväll var inte Dacke svettig och revolvern luktade inte krut, ty inte ens den minsta lilla bandit hade visat sig. Och efter den kvällen hördes heller aldrig någon sådan av mera.

Traktens pojkar hade inte längre någon hjälte, ty revolvern låg nu och rostade i sitt fodral. Livet syntes dem åter lika tröstlöst innehållsfattigt som förr.

Men några veckor senare lyster åter deras ögon upp. Från vartenda fönster hemma hos Byggens strålade ljus, gårdsplanen var svart av folk och genom den öppna dörren dallrade underbara toner ut från en mässingsträtt. Än lät det som en blåsorkester, än som fioler och än ljud en människoröst ur tratten. Ja, den där underbara tratten kunde rent av låta som klockor, medan en mansstämma sjöng:

— Kopparslagarn, kopparslagarn...

Och så ringde de små klockorna därinne och allt folket på gårdsplanen stod andlösa av häpnad inför detta underverk.

— Vad är det för något? Ja, tänk vad de kan finna opp nu för tiden. Oj, oj, vi går nog mot yttersta dagen.

Undret kommenterades olika efter vars och ens livssyn. Alla var emellertid eniga om att det var som i en saga. Tänk att den där tratten... men vad kallades undret?

Jo, det var sannerligen ett historiskt ögonblick i Bäckåsa. Man hade nämligen lyssnat till en fonograf. En fläkt av den stora världen hade snuddat vid Bäckåsa och detta var Yngve Byggs förtjänst. Hans gamla synder var förlättna och samhället hade fått uppleva något som sent skulle glömmas. Ingen i byn glömer väl någonsin år 1907. Det var nämligen det året Yngve Bygg spelade fonograf.

Fast numera kallas undret grammofon och är inte alls något under längre.

KRING GRÄVLINGS- GRYTET av FRITZ STENLUND

Jag hade länge vetat, att det fanns ett grävling Gryt strax i närheten av gården. En mörk höstkväll, när jag kom snubblande utefter skogsstigen och för ett ögonblick måste tända ficklampan för att orientera mig, fick jag se en hastig skymt av den vitstrimmiga grårisen, som blev fullkomligt överraskad och bländad av lampskenet. Det var en präktig grävling. Blixtsnabbt gjorde den en helomvändning och försvann i mörket.

Dagen därpå gick jag ut i skogen för att se efter, om jag kunde hitta några spår efter grävlingen. Men den går lätt som en katt och aktar sig noga för att trampa på sådan mark, som ger spårstämplar. Själva grävling Grytet hittade jag dock och det låg just där jag sedan gammalt trott att det borde ligga, nämligen under ett väldigt flyttblock, som någon gång i tidernas morgon hamnat på den kullriga, rundslipade sidan av urberget, som här gick i dagen. Det fanns en djup håla under stenen och där var det gott utrymme för skogens skygga vilda.

Frosten kom tidigt det året och vintern stod för dörren. Då var det ingen mening med att gå ut och titta efter grävlingen ty den hade gått i vinteride. Ett sådant grävlingssida är det trivsammaste och finaste man kan tänka sig. Grävlingen ombonar det synnerligen omsorgsfullt. Väggarne är klädda med mossor och hålan fylls av ljuvligt doftande torrt hö, i vilket grävlingen kryper in, rullar ihop sig och sover varmt och gott om det än är aldrig så kallt ute.

Nästa vår återupptog jag mina spaningar efter grävlingen. Jag hade långt ifrån några fientliga avsikter gentemot den skygga kamraten, ty sedan barnåren hade jag fått inpräntat i mig, att skogens djur hade lika rätt att leva sitt eget, fria

liv som vi människor. — Men jag var fylld av upptäckariver och kunde tillbringa halva dagar i skogen. Genom att fara försiktigt fram hade jag också fått uppleva mycket. Sett hur minutöst noga fåglarna arbetar, när de bygger sina konstfärdigt sammanfogade nästen, legat på magen i lungen och följt ett tjäderspel från början till slut och sett den ståtliga älgen leva familjeliv. Men aldrig har jag fällt ett skott mot någon levande varelse.

I de ljusa, vackra vårkvällarna höll jag mig omkring grävling Grytet, och en kväll belönades min ihärdighet. Jag såg ett litet grävitt nystan rulla ut ur grytet och tillbaka in igen fortare än vad jag hinner beskriva det. Saken var klar. Det var en grävlingshona, som bodde under flyttblocket, och hon hade fått ungar.

Det här skulle jag inte tala om för någon, tänkte jag. Det skulle bli min egen hemlighet och min egen källa till glädje.

Jag hade knappast tänkt tanken ut, förrän jag hörde någon flämta bakom mig och en röst som viskade, hes av iver:

— Såg du!

När jag vände mig om såg jag, att jag ingalunda var ensam i skogen. Janne, den durkdrivne och fullslipade skogsströvaren och jägaren, hade gjort samma upptäckt som jag. Han hade tydligen föresatt sig att ta reda på vad det var, som förmådde mig att ströva i skogen tidigt i gryningen och sent i skymningen. Han visste sedan gammalt, att jag alltid hade någon mening med mina strövtåg. Men för honom fanns ingenting härligare ä att få gå ut i skogen med bössan och hämta hem ett offer för sin skjutskicklighet.

Jag blev förardgad. Det finns väl knappast något värre än att bli fråntagen en hemlighet, som man varit rädd om.

— Hör du Janne, sade jag. Du kan väl lova mej en sak.

— Och det skulle vara? undrade han.

— Att inte skjuta de här små kräken.

— Grävlingar är skadedjur, sade Janne. Förresten är det skottpengar på dem.

— Jag kan inte tro, att de här små kan göra dej någon skada, sade jag. Och förresten är det feigt av dej att skicka en hagelsvärm mot de här försvarslösa stackarna.

— Hum, sade Janne bara.

Det blev inte mer talat om saken.

Ännu hade jag inte fått se hela grävlingfamiljen på en gång, men den glädjen skulle förunnas mig ganska snart.

Det var en underbart ljum och vacker vårväll. En blek måne hängde på himlen och det rädde fullkomlig vindstilla. I kväll eller aldrig skulle jag se grävlingarna, tänkte jag och stack till skogs.

Jag hade hittat en idealisk utsiktspost på ett annat flyttblock. På detta växte djup mossa och blåbärsris och det var lätt att komma dit upp. Här uppe kunde jag ligga och se längs efter en dalgång, där månen just nu lyste så klar, att jag kunde urskilja minsta detalj i landskapet. Jag var ute i god tid, och tur var det. Just som jag låg där, fick jag se en underlig karavan komma fram i månljuset och gå tvärs över dalen. Det var grävlingmamman och hennes fyra små ungar. De gick i gåsmarsch: mamman först och sedan de små nystanen tripp, trapp, trull och tripp igen. De gick in i skogsbrynet och var försvunna för en stund. Vad som hände där inne i skuggan, vet jag inte, men ett, tu, tre fick jag se en liten grå boll komma rullande utför en blankslipad berghäll, som låg klart belyst i månskenet. Det var en av ungarna. Den hade tydligen glivit fel och halkat utför slänten. Jag låg och väntade på, vad som skulle komma att ske. Då kom det en unge till! Men den satt rätt upp på baken och åkte nerför berghällen alldeles som vi barn gjorde, när vi åkte skinnkälke just här.

Jag var så upptagen av vad jag såg, att jag inte hörde, att någon tog sig uppför stenen till mig. Frasandet av kläder i blåbärsriset kom mig att vända mig om. Där var Janne igen!

— Vad nu då, viskade jag ilsket.

— Ssss, svarade han endast och kröp nästan ljudlöst fram till mig och lade sig vid sidan av mig.

Han hade bössan med sig.

Trots min liska måste jag beundra Jannes förmåga att ta sig fram i skogen ljudlöst som en katt. Han måste ha något slags sjätte sinne som leder sig, tänkte jag. Att han hade väderkorn som en stövare och syn som en hök, det visste jag sedan gammalt. Men hur hade han kunnat hitta mitt gömställe?

Under tiden fortsatte leken på berghällen framför oss, ty att det verkligen var en lek, kom både Janne och jag snart underfund med. Den ena griskultingen efter den andra kom rutschande nerför berghällen, sprang tillbaka och började om leken igen. Modern höll sig tydligen i närheten för att ingripa, om någonting farligt skulle ske.

Jag viskade till Janne:

— Du skjuter inte, Janne! Lova mej det. Annars ger jag upp ett tjut, så att de försvinner fortare än blixten.

Janne låg tyst en stund, men jag hörde hur han andades av iver och spänning. Så sade han:

— Titta! Det är ju för tokigt! Dom är ju precis som barn.

Och så drog han bössan till sig och säkrade den, Det skulle inte bli något skott fällt den natten, det förstod jag. Men bössan var gammal, och vid säkringen hördes en hård, metallisk

TVÅ DIKTER av Lars Fredin

FISKE.

*Jag fiskade
laxar i älven
och gäddor i viken.
Blev fet och frodig.*

*Du fiskade
mänsken i älven
och stjärnstänk i viken.
Och i dina ögon log livet.*

*Men varför
möttes vi då aldrig,
du och jag?*

MIN VILJA.

*Som stormen griper
det väldiga havet
en höst
skall min vilja
gripa
och fylla med styrka
mitt bröst.*

*Som solen väcker
jorden
till blommande vår
skall min vilja
väcka mig,
där utan mål
jag går.*

knäpp. Det ljudet var tillräcklig varningssignal för de lyhörda grävlingarna. De försvann med ens och inte ett ljud hördes från deras håll.

Det var ingenting annat för oss att göra än att hasa oss ner från stenen och gå hem. Någon mer lek skulle det inte bli den natten.

På hemvägen sade Janne:

— Jag ska inte skjuta dina grävlingar, det lovar jag dej. Men å andra sidan kan vi inte ha dom kvar på ägora. Vi måste ha bort dom.

När vi kom hem, gick han ut i redskapsboden och hämtade en burk karbid. Så gick han tillbaka till grytet och slängde in ett par nävar av den illaluktande gojan. Det var tillräckligt för att skrämma bort grävlingarna för alltid, ty de är känsliga för illaluktande saker.

Redan samma natt flyttade grävlingarna. Gamle Karlsson, som varje morgon vid sextiden kör fram mjölken till stora landsvägen, hade sett hur flyttningen gick till. När han med den sävligt lunkande Grällan framför mjölkkärran körde byvägen fram, fick han se grävlingfamiljen traska framför sig i landsvägsdammet. Först gick modern och sedan kom tripp, trapp, trull och en till. Vart de flyttade är det ingen som vet. Jag hoppas att de slapp komma ivägen för en hagelsvärm.

STURE
Wahlström

RÄDD ATT VARA RÄDD

Nisse Svensson hade blivit kvarlämnad ensam i Finnhammar-kojan. Han och hans arbetskamrat, Acke Johansson, hade sysslat en tid med kolvedshuggning däruppe; nu var det november och om ytterligare en månad skulle huggningen vara slut. Vad de skulle taga sig till sedan var det ingen av dem som visste, men antagligen blev det väl att rycka in i ett timmerhuggarlag någonstans. Acke skulle höra sig för nere i bygden, hade han sagt.

Ja, den där Acke, han var inte den som gjorde någonting omöjligt, tänkte Nisse medan han satt och rörde om i brasan på den lilla fyrkantiga spishällen. Trots att det hade fallit tung nysnö och följaktligen var uruselt skidföre hade han gett sig av i morse. Han skulle åka den två mil långa vägen ned till bygden för att proviantera och skaffa ett par nya yxor samt något att läsa. Innan han gav sig i väg, hade han smålett litet mystiskt och sagt:

— Jahadu, nu får du vara ensam här i dag och i morgon. Det kommer kanske inte att bli så värst trevligt.

— Ähjo, det kommer säkert att gå bra, hade Nisse svarat. Jag har ju mat och kaffe och fotogen och allt jag behöver. Och om dagarna arbetar jag ju. Inte går det någon nöd på mig, inte.

Nej, som sagt, det gick inte alls någon nöd på honom. Fast nog kändes det ganska ensamt, förstås. Tidigare hade de alltid gjort sällskap ned till bygden.

Hur mycket var klockan? Nio. Då var det kanske bäst att gå och lägga sig. Det blev nog en arbetsam dag i morgon. Skogen på slutskiftet var kvistig och tjurig värre. Skulle bli skönt att få packa ihop sina pinaler och fara härifrån vid jultiden.

— Pang!

Vad i... Nisse for upp. Jaså, det var från spisen. En kvist hade lossnat ur vedhöljet i en av de hårda torrtallsklabbarna.

Att man kunde bli så rädd för ingenting!

Nisse blev plötsligt fundersam och gick några steg runt golvet, som knarrade vresigt.

— Pang!

En ny tjurkvist. Det var då också märkvärdigt...

Nisse gick fram till spisen och makade i sär veden så att den skulle brinna ner hastigare. Därpå började han beslutsamt snöra av sig skorna.

Han låg länge vaken och lyssnade till skogs nattens många och ofta oförklarliga ljud. Ibland knäppte det i de gamla stockväggarna, ibland fräste det till bland kolen på spishällen och då och då kom det ett tungt sus utifrån skogen. Allt var tystnad men ändå idel ljud — hur kunde det egentligen hänga ihop? Nisse mindes vad hans far många gånger sagt:

— Det finns inga spöken nu för tiden, men förr fanns det nog åtskilliga.

Varför funnos de förr då? Hade alla spöken dött vid någon viss tidpunkt? Tyckte de inte om den moderna tiden?

Efter att länge ha legat och funderat på dessa och liknande frågor, somnade Nisse äntligen. Det var första natten under hela tiden här i kojans som han inte somnat omedelbart efter det han krupit ned under fårskinnfällan.

När han vaknade på morgonen var det vackert väder ute. Himlen var alldeles klar och skogen gnistrade som om den varit översållad med juveler. Det var många veckor sedan det varit så vackert. I dag borde det gå som en dans att arbeta. Aceke skulle komma att häpna över sin kamrats prestationer.

Tyvärr blev det inte alls som Nisse tänkt sig. När han kom upp i skogen kände han sig genast märkvärdigt loj och olustig. Ingenting ville lyckas riktigt. Sågen klämde fast i tjurveden och yxan kändes tung och egglös.

Efterhand gick det upp för Nisse att det var Aceke som fattades. Ja, endast och uteslutande Aceke. Hans yxhugg hördes inte i dag, och inte hans sång; Aceke sjöng alltid medan han arbetade.

Märkvärdigt i alla fall att man kunde bli så van vid och beroende av någon. Aceke hade sagt att han trodde det skulle komma att bli ensamt, och han hade tydligen fått rätt. Det var ensamt. Men han skulle ju vara tillbaka redan i morgon, så egentligen var det ju skrattretande att gå omkring och känna sig missbelåten på något sätt.

Ja, det var just vad det var.

Nisse ilsknade plössligen till och gick med yxan löst på en från stubben och upp till brösthöjd sällsamt vriden tall.

— Tje-tje-tje... Yxhuggen hade snart åstadkommit en vit, kådig fällskåra. Nej, det behövdes nog ytterligare litet — där — till vänster...

— Tjuui... Yxan svingade nedåt med full kraft — men i det samma slant Nisses högra fot och han kände samtidigt en våldsam smärta i den vänstra.

Han släppte yxan och stirrade på pjäxan. Den var kluven snett från sidan och blod sipprade ut i snön.

Först efter några minuter stod det riktigt klart för honom att han huggit sig i foten och att han snarast måste ned till kojans för att förbinda såret. Han slängde verktygen ifrån sig och spände med darrande fumliga händer på sig skidorna. Tur att det var utförlöpa hela vägen — och inte var det så långt heller, bara en kilometer.

Bara en kilometer, ja — men det blev en dryg sådan. Den skadade foten stelnade hastigt till och sista biten fram till kojans fick han staka sig fram på ett ben.

Hugget hade träffat på fotens utsida och såret såg ganska stygt ut. Att döma av den intensiva smärtan måste också någon sena ha blivit skadad. Nisse tog fram förbandslådan och började ivrigt rota bland de många olika grejorna i den. Han hade aldrig förr använt sig av lådans innehåll, varför det beredde honom mycket huvudbry att finna de rätta bindorna. Till sist lyckades han dock anlägga ett något så när acceptabelt förband, och när det var gjort satte han sig framför spisen och började göra upp eld. Han ämnade steka litet potatis och fläsk, ty han kände sig trots allt hungrig.

Foten ömmade något mindre nu, men den var mycket stel. När han ätit gick han och lade sig ovanpå sängen. Det kändes skönt. Mätte foten bara inte börja värka alltför mycket igen, tänkte han.

När han legat en stund och stirrat upp i taket, kom han åter att tänka på Aceke. Den rackaren satt väl i köket hemma hos sin mamma nere i Högbyn nu och åt pannkaka med sylt på. Det var hans älsklingsmat. Jojo — det dugde, det. Om det åtmin-

stone funnits en radio här i kojans, eller om man haft något instrument och kunnat spela på det...

Bäst han låg där och lät tankarna irra hit och dit, somnade han. Elden brann under tiden ned och borta vid dörren började en rimfroststrimma bildas. Den blev bredare och bredare, och när den nådde ett par decimeter in på golvet vaknade Nisse.

Han frös förfärligt och det hade börjat värka i foten igen. Han såg på klockan. Åtta. Inte förrän i morgon, vid tiotiden, skulle Aceke vara tillbaka. Sjutton också, att han skulle somna så här. Nu var det väl bäst att klä av sig och lägga sig ordentligt.

Han tog av förbundet, lade på litet salva och en mängd bomull och band om på nytt.

Men värken ville inte ge sig. Den satte i allt våldsammare och var till sist så intensiv, att Nisse kände hur kallsvetten började sippra fram. Han tog några huvudvärkspulver, som lågo i ett fack i förbandslådan, men de hjälpte inte. Klockan nio var värken lika våldsam. Det var nog bäst att dröja litet med att gå till sängs.

Plötsligt kom han att tänka på något. Om det blev blodförgiftning — hur skulle han då bära sig åt? Vad i all världen gjorde man om man fick blodförgiftning!? Han visste inte ett dugg om sådant. Det enda han visste var att det blev några slags röda strimmor i huden. Och om en sådan strimma gick för långt, då... ja, då kunde det bli döden.

Just så förhöll det sig. För ett par år sedan hade en kvinna nere i bygden blivit ormbiten. Hon fick blodförgiftning och kom för sent till läkaren. Hon hade dött i bilen, som skulle forsla henne till lasarettet.

Skulle han klä av sig eller inte? Det kändes så besvärligt. Kanske var det lika bra att behålla kläderna på. Ja, det var det nog.

Han tog till sist av sig sin tjocka ylletröja men behöll byxorna på och kröp ned under fällen. Han var rädd. Rädd som en liten pojke som blivit riktigt riktigt hjärtskrämd. Han var visserligen hela tjugofem år gammal och stor och stark; och han hade varit med om många hårda ting i skogarna — men ensam med en fot-skada, två mil från närmaste människoboning, det hade han aldrig varit förr. Kanske var det oförlåtligt av en fullvuxen karl att vara rädd, men han kunde inte hjälpa det. Var man rädd så var man det. Ingenting i världen kunde rucka på den saken. Nog för att det talades om mod — mod intill det otroliga — men just nu var det likväl omöjligt, tyckte Nisse, att upp-mobilisera den rätta karskheten, det rätta krigarlynnnet. Hade han bara haft sällskap, så skulle det hela telt sig annorlunda. Åtminstone ville han tro det. Om där på golvet bara suttit en katt, en hund eller något annat levande — hade då inte allt varit betydligt hoppfullare? Jo, det hade det säkert varit. Och tiden skulle ha gått mycket fortare då. Nu kröp den fram med snigelfart. Han blundade och tyckte att han gjort det i timmar, men när han öppnade ögonen igen hade det bara gått några futtiga minuter.

Då och då vek han undan fällen och såg på vristen för att undersöka om några blodförgiftningssymptom börjat visa sig.

Minut efter minut gick, timme efter timme, och han låg fortfarande vaken. Och fortfarande värkte foten. Först vid femtiden på morgonen slumrade han in i ett slags dvala, som han inte vaknade ur förrän en välkänd röst ropade:

— Vakna Nisse! Vad i helsike är det med dig? Hör du inte? Vakna!

När Nisse yrvaket slog upp ögonen, fick han se Aceke stå mitt på golvet och häpet se sig omkring.

— Jag — hm — jag sov och... började Nisse.

— Ja, det gjorde du allt, men...

Acke avbröt sig hastigt och tittade på förbandslådan.

— Herregud, har du gjort dig illa? Sjung ut!

Nisse kravlade sig upp, visade på sin omlindade fot och började förklara hur det hela förhöll sig. Acke hörde tyst på. Det låg både nyfikenhet och oro i hans ögon, och han sade när Nisse slutat:

— Jo, du är just en grann en. Så du ställer till det, gosse. Det kunde ha gått riktigt galet det här. Och så ligger du och sover! Och vilket förband! Har du aldrig lärt dig att lägga ett vanligt enkelt förband?

— Nej, det har jag inte, mumlade Nisse litet skamset.

— Då ska jag lära dig det med det snaraste då. Inte går det an att sköta sina blessyrer på det där viset. Har det inte värkt?

— Joo, alldeles förbaskat.

— Gör det inte det nu då?

— Nej — jo, en aning.

— Var du inte rädd för att det kunde bli något farligt?

— Hm — nej, jag — det — det tänkte jag visst inte alls på.

— Nänä. Ja, du har haft tur, det är ett som är säkert, din tokskalle. Men nu ska vi göra upp eld här och få oss en bit mat, och så ska vi se till såret ordentligt. Allra först ska vi se till såret.

— — — — —
En timme senare, när de ätit sig mätta på paltbröd och fläsk, spände Acke plötsligt ögonen i Nisse och sade:

— Du var alltså inte ett dugg orolig i natt?

— Nej — jo, det vill säga...

— Näja, du behöver inte alls tala om för mig hur du kände dig. Jag begriper väl något själv också, jag som legat sjuk en hel vecka i en koja uppe i Tärna lappmark. Jag var säker på att jag inte skulle överleva den persen, men jag gjorde det i alla fall. Fast det var förstås med knapp nöd. Jag var nästan halvdöd av rädsla, när ett par timmertummare kom och hittade mig.

— Var det inte mera av hunger du var halvdöd undrade Nisse.

— Ähnej, jag hade tunnbröd och amerikanskt fläsk på en pall bredvid sängen. Och vatten hade jag. En hel hink. Men jag orkade inte äta så värst mycket. Jag var svårt förkyld, och då orkar man ju inte äta, och inte smakar det heller.

— Men frös du inte?

— Jag hade två fårskinnsfällar på mig, och det bör en människa klara sig med, åtminstone om hon befinner sig inomhus. Nej, som sagt, det var mest rädslan som höll på att ta livet av mig. Det var nämligen första gången jag var ute för en upplevelse av det slaget.

Nisse satt och blängde mot golvet och yttrade ingenting på en lång stund. Han hade med ens blivit mycket tankfull. När han till sist såg upp igen, smålog han och sade långsamt:

— Du har nog rätt. Jag tror att jag precis förstår hur du menar.

— Nå det var ju roligt att höra, svarade Acke och skrattade. Då är vi liksom överens då, och så — ja, så är det väl bäst att jag kvistar över till Markå fåbodarna nu då.

— Vad är det du säger? Vad ska du där och göra?

— Jag ska hämta en skjuts. Det ligger sex timmerkörare därborta, fick jag höra hemma i byn. En av dem får komma hit och hämta dig och köra dig hem. Det vore säkert dumt av dig att ligga kvar här.

Nisse gjorde stora ögon.

— Men det finns ju ingen väg, sade han.

— Ähjo, det stöter till en basväg två kilometer härifrån, och de där två kilometerna går det säkert att komma fram utan

Första vernissagen

*Den enkla men slående bildens
skönhet, som talar, fast stum,
är den teckningskunnige vildens
heliga privilegium.*

*Han högg den en morgon om våren
med en flintspets på klippans vägg —
då en mammut stod stilla i snåren
och fnysande riste sitt skägg.*

*Och se, i den hårda graniten
står det raggiga djurets figur —
en syntes av geniet och fliten,
en produkt av en konstnärnatur!*

*Från jakten komma hans fränder —
när modellen satt av i sken —
häpet lyftande håriga händer
beundra de bilden i sten.*

*På huk unge tecknaren sitter,
ej krävande ära och gage —
så i stenålderssolens glitter
hölls den första vernissage.*

*Tiotusen år senare Mudder
— engelsk arkeolog och pär! —
står vid klippan och säger: Sånt kludder
av en högst primitiv konstnär...*

BERNH. BENGTON.

väg. En brädskrinda med två man i är ingenting att tala om för en timmerhäst.

— Ja — men då blir du ju — ensam, Acke.

— Jag vet nog det, men jag är van vid sådant.

— Om något skulle hända dig...

Hända något kan det göra när och var som helst. Det kunde ju till exempel ha hänt mig något på vägen ned till bygden — eller när jag åke tillbaka hit.

— Ja — jo, det är klart. Ja, det kunde det naturligtvis ha gjorts, det har du nog — hm — alldeles rätt i.

Nisse skämdes inte så litet, men samtidigt kände han beundran för Acke. En beundran, som kanske bara kan spira upp där det rätta kamratskapet finns.

Ester-Louise Gard:

Farbror Linus tabernakel

Farbror Linus, som han kallades av traktens ungdom, var redan en gammal man då han köpte tomten. Så där i sextioårsåldern. Men trots sin kala hjässa, sin tandlösa mun och sina giktbrutna ben, verkade han ändå ung. Det fanns kappast en enda rynka i hans rosiga ansikte, och hans tandlöshet doldes skickligt bakom hans mustascher, som liknade långa, taniga ekorrsvansar.

Förståndigt folk tyckte att hans tomtköp var dumt, och det kunde de på sätt och vis ha rätt i. Höst och vår låg största delen av tomten under vatten. Men det kunde inte farbror Linus veta, som kom en dag mitt i stekheta sommaren och såg tomten för första gången. Den bestod mest av sank ängsmark i vars mitt höjde sig en kulle, bevuxen av unga susande björkar och allsköns ljuvliga blomster, liljekonvalj, gullvivor, vitsippor och blåsippor. Allt efter årstiden.

Vem som helst skulle ha förälskat sig i den där tomten, så som den såg ut då farbror Linus bestämde sig för den. Först och främst betraktade han den ur affärssynpunkt, den låg bra till mitt emot stationen invid allmänna landsvägen. Och så fanns det varken bageri eller kafé i närheten. Han var nämligen bagare och kaféidkare. Att inte tomten gått åt fann han ingenting misstänkt i.

Och så började han bygga, tog till stort och rejält och enkelt i form. Som en lada. Innan han blev bagare och kaféidkare hade han prövat många yrken och var en händig karl, som till husbehov kunde litet av varje. Och det blev inte så dumt byggt fastän han inte hade några ritningar att gå efter utan byggde allt eftersom det föll honom in. Redan då han lade ut hörnste-

narna kom folk och tittade på. De skakade på sina huvuden och rynkade sina pannor och sade:

— Bygg uppe på kullen.

— Nej, svarade farbror Linus, där ska jag i sinom tid bygga ett tabernakel.

— Hm, huset kommer att stå under vatten höst och vår.

— Nävars, svarade farbror Linus och knep ihop sin tandlösa mun.

Innan höstregnen kom fick han huset så pass färdigt att han kunde öppna sin rörelse. Och kunder fick han, de kom och gick så lång dagen var och dagskassorna blev förstås därefter. Ingen kunde säga annat än att han var en skicklig bagare, som kunde baka gott bröd och hålla god vikt till skapligt pris.

Kaféet var alltid smockfullt med gäster, vilket inte heller var att undra på. Gott kaffe och goda bakverk, som han höll. Mest unga pojkar. Och det hade sin särskilda orsak.

Rökning undanbedes, stod det på en vit skylt med svarta, allvarliga bokstäver. Pojkarna tände sina cigarretter och blossade på av alla krafter. Farbror Linus kom då ut från det varma, doftande bageriet.

— God dag på er, gossar, hälsade han gemytligt.

— God dag, farbror Linus, fick han alltid till svar.

— Hör ni, gossar, ni ska inte röka, sade han. Jag själv har aldrig rökt mer än en gång, och då fann jag det avskyvärt. Att röka tobak är ett bruk, som från Indien vi lärde, mången blev av lukten sjuk, mången satte därpå värde. Käre gosse tänk så här, mycket dumt det ändå är, båd att supa och att röka, aldrig vill jag det försöka. Nej, hellre jag min kassa spar och min

hälsa haver kvar. Vore det inte bättre att ni köpte er ett franskt bröd för pengarna?

— Jo, farbror Linus, svarade pojkarna i korus.

Och han predikade för dem och berättade om hur han redan i ungdomen övervunnit alla frestelser. Och pojkarna höll med och nojsade bakom hans rygg.

— Nu, grabbar, nu går vi till farbror Linus och har lattjo, sade de, då de inte kunde hitta på något roligare under de långa, ljusa sommarkvällarna, då det inte var dans på banan och bion var stängd för säsongen.

— Ni ska inte dansa, gossar, sade farbror Linus, det är synd att dansa och ni dansar er in i helvetet. Och så nöter ni ut skulorna. Jag har aldrig dansat.

— Det är riktigt, farbror Linus.

Jo, farbror Linus var en ivrig motståndare till dans och bio, men det var inget som hindrade honom att hålla kaféet öppet ett par timmar längre de kvällar det var dans på banan om somrarna. Liksom om vintrarna, då det var biokvällar två gånger i veckan. När ungdomarna kom från dansbanan eller bio lyste det inbjudande från farbror Linus kafé. Och han var med själv och passade upp vid borden.

— Har ni varit och dansat nu igen, gossar?

— Ja, farbror Linus.

— Ack, ack, när ska ni komma på bättre tankar, kära gossar!

— När vi får reumatisk värk i bena.

Farbror Linus blev aldrig stött, bara predikade och gick på och berättade roliga anekdoter, som alltid slutade med en viss sens moral. Ibland tog han en skål med sina hemkokade polkagrisar och bjöd över lag.

— Det här, gossar, sade han, är bättre än cigaretter. Var så goda!

Han var inte heller njugg, om någon av pojkaran inte hade pengar till kaffet efter en danskväll. Och sådant blev han räknad till godo.

Att han som var religiös och fördömde dans och bio, ändå höll sitt kafé öppet för ungdomen om kvällarna, det hade han sin egen lilla uträkning med. Ändamålet helgar medlen, menade han, han tog in pengar och pengarna lades i en särskild kassa. Den skulle användas till tabernakelbygget. De syndiga ungdomarna skulle själva få stå för materialkostnaderna medan de var unga och orkade dansa. Sedan fick de tid och ro att gå på bönemöten, tänkte han.

Någon betald arbetskraft till det där bygget tänkte han inte kosta på, dels var det dyrt och dels tyckte han att byggnadsarbetare var för syndiga. Hans tabernakel skulle inte byggas av svärjande arbetare. Det skulle byggas av rena händer under lovsång och bön. Byggas uppe på den dejliga blomsterprydda kullen bland doftande blommor och susande björkar. Och han skulle bygga det själv på lediga stunder.

Höst och vår låg den stora, laddiknande byggnaden, där han hade sin rörelse, kringfluten av vatten. Folk kallade den för Noaks ark. Det bekymrade inte farbror Linus att ängen låg under vatten, han slog ner pålar och byggde en bro. Kom kylan innan vattnet hunnit rinna undan, blev det en förstklassig skridskobana för barnen. Farbror Linus tyckte om barn och kom gärna haltande på sina giktbrutna fötter och bjöd dem på hemkokade karameller. Samtidigt begagnade han tillfället att påminna dem om hur välkomna de var till söndagsskolan, som han själv höll i sin bibelspråksprydda matsal. Han hade inte behövt påminna dem, de hemkokade karamellerna, som alltid stod inom synhåll var ett tillräckligt dragplåster.

Ären gick. Tabernaklets hörnstenar var utlagda redan första året farbror Linus kom till samhället, men mer blev det inte.

TVÅ STROFER TILL VÅREN

1.

*Molnen vita glida
över himlens blåa sjö
som ett budskap om
att köldens välde snart skall dö.*

*Över torg och gator
rinner vintern bort
för att följas utav vårtid
inom kort.*

*Och i bulevardens trädalléer
brinner ljuset i vart träd,
saven stiger och en vårdag
blommar åter livets säd.*

2.

RAMSA OM VÅREN

*Våren kom till Vinterby,
ja, Vinterby,
och spelman Vind i himlens sky,
ja, blånande sky,
på alla videsträngarna
och renarna och ängarna
han spelade en visa
för fågel Ny och Kry.*

Lars Fredin.

Utom det att det växte mossa på dem, förstås. Farbror Linus fick aldrig tid. Hans bageri- och kaféerörelse växte honom över huvudet. Det var en stark åtgång på hans goda bröd och fina tårtor. För att inte tala om hans hemkokade polkagrisar. Han måste vara i selen från tidiga morgonen till sena kvällen. Och han orkade väl inte heller.

Ibland trängde vårens smältvatten upp genom golven på nedre botten. Och det var väl inte så hälsosamt för en gammal man med giktbrutna ben. Och en dag blev han liggande, han andades så märkvärdigt tungt och hade håll. Det gick fort med farbror Linus, på tredje dagen dog han.

Han hade inte hunnit att skriva testamente. Och så kom en syndig släkting till farbror Linus och lade beslag på det som fanns. Han var inte bagare och kunde inte fortsätta rörelsen. För övrigt hade byggnaden börjat sjunka mer och mer där den var som tyngst, under skorstensstocken. Man kunde redan se hur den lutade. Det fanns inget annat att göra än att riva hela härligheten.

Han var klippsk i affärer, släktingen, han visste att göra sig god nytta av arvet. Så det blev inget tabernakelbygge. Men det kom arbetare dit — svärjande, syndiga arbetare. Hörnstenarna kom väl till pass, så de fick ligga där farbror Linus lagt dem. Män i blåkläder och måttstock i bakfickan hade arbete några dagar, några veckor kanske. Men långt innan bygget var färdigt kunde man se vad det skulle bli för byggnad. Och det blev som sagt inget tabernakel, byggt under bön och lovsång med syndfria händer.

Det blev en dansbana.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.
Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.
Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.
Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. fru Alva Bengtsson, Hantverk-g. 12, Karlshamn. Korresp. Gösta Hansson, Gyllenstiernas väg 11 a, Karlskrona.
- BOLLNÄS:** Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. V. Brolin, sekr. Birg. Andersson, Fack 34 (för bägge) Bollnäs.
- BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.
- ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Erik Norgren, Djurgårdsv. 16, Eskilstuna. Tel. 364 39. Föreningens postgiro 28 49 47.
- ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.
- FALUN:** De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge, sekr. K. B. Gren, Falun.
- FORSBACKA:** Forsbacka Konvalescentförening. Ordf. Helge E. Tronelius, Storgatan 18, Forsbacka.
- GÄVLE:** Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs g. 35, Gävle.
- GÄVLEBORGS** Centralorganisation för Lungtuberkulösa. Ordf. Knut Elfström, Box 8121, Sandviken 3.
- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02).
- HALLANDS LÄN:** Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. och korresp. John Höög, Postfack 12, Varberg.
Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.
Mellersta Hallands Konvalescentförening. Ordf. Bertil Johansson, Nygård, Långås.
Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.
Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.
- HOFORS:** Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I, sekr. Helge Sundström, Box 471, Hofors I.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Kungsgat. 6, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337, sekr. Carl Carlbom, Strömborgsgat. 46, tel. 3890.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Bruksgatan 45, sekr. Sven G. Carlberg, Triangelgatan 3, Höganäs.
- JÖNKÖPINGS LÄN:** Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Josef Svensson, Sekr. Hugo Staaf.
Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kas-

sör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Postgiro 27 78 70.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Wilhelm Gustavsson, Gärdesvägen 9, Värnamo.

KALIX: Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

KALMAR LÄN: Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korresp.: Carl Hellström, Ståthållareg. 13, Kalmar.

Sektioner: Kalmar Konvalescentfören. Ordf. o. korresp. Sigfrid Celander, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. V. ordf. och korresp. Sigvard Nordberg, Sturegat. 2, Nybro.

Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och korresp. K. E. Palmgren, Hallströmsgat. 70, Västervik. Tel. 1551.

KARLSTAD: De Lungsjukas Konvalescentförening, Karlstad. Ordf. Stig Bohlin, Skoghäll, sekr. Ove Nord, Skåre.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.

KRAMFORS: Kramfors Konvalescentförening. Ordf. Egon Kårén, Box 946, Kramfors. Sekr. Olle Lindström, Box 531, Trånö. Tel. Trånö 175.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Korresp. Sigv. Thomasson, Åby 10, Klippan.

KRONOBERGS LÄN: Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, telefon Växjö 2188, sekr. Stig Karlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Exp. Fiskaregränden 31, Postfack 113.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnåset, tel. 3519. Korresp. Alvar Thurjell, Tullgat. 27, Luleå.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990).

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bångens. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrerat. 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Helmer Mattsson, sekr. Margareta Rönnmark. Tel. 569 15.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Box 520, Luleå 2. Tel. 1424.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden.

NORRKÖPING: De Lungsjukas Förening och Understödsfond u. p. a. i Norrköping, Skolgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos, sekr. Gunnar Malmqvist.

PITEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Carlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730.

RÅNEÅ: Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

SANDVIKEN: Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. och korresp. Oscar Engberg, Bessemertgatan 5, Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs läns Konvalescentförening Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsgat. 5, Skellefteå.

STOCKHOLM: Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS), Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist. Exp.: Bondegatan 58. Kassör Per Johansson. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Sven Tjäderqlou, Rudsjögatan 1, Hagalund. Tel. 27 30 92.

Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgatan 21 A.

UMEÅ: Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör frkn Ulla Karlsson, Skolgatan 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.

Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Edvard Henriksson, Harnäs;

Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp. Tel. 137;

Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;

Enköping m. o.: Ordf. E. A. Lindkvist, Cyklonvägen 10, Enköping;

Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp;

Uppsala m. o.: Ordf. Ulla Karlsson, Skogat. 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.

VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand. Tel. 2337. Sekr. Stig Lundgren, Härnösand. Tel. 4078.

VÄSTMANLANDS LÄN: Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås. Tel. 332 41.

Sektioner: i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriatg. 6 B. Tel. 891. Postgiro 28 14 60.

YSTAD: Konvalescentföreningen för Lungsjuka i Ystad med omnejd. Ordf. J. Ekstedt, St. Västergat. 29, Ystad.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening, Postfack 92, Örebro. Ordf. Bert. Johansson, Box 935, Hallsberg.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. August Lundberg, Järved, kassör Carl J. Jansson, Box 276, Örnsköldsvik.

ÖSTERGÖTLANDS LÄN: De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping. Tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening, Box 139, Östersund. Ordf. B. E. Norman. Tel. 3601 kl. 17.30-18.30.

MARIE och PIERRE CURIE, radiums upptäckare

Synopsis: Marie Sklodowska föddes i Warszawa 1867. Hon var dotter till en fattig professor och liksom sina syskon mycket begåvad. För att hjälpa sin äldre syster att i Paris studera till läkare tar hon först plats som guvernant hos en rik godsägarfamilj. Hennes högsta önskan är dock att själv få fortsätta sina studier och hennes dröm att komma till Paris och Sorbonne. Vid 24 års ålder får hon äntligen tillfälle att förverkliga sin dröm. System, som gift sig med en landsflyktig polsk läkare, Casimir Dluski, tar emot henne i sitt hem, där hon dock icke finner sig få nog ro för sina intensiva studier utan söker sig ett rum i Quartier Latin, motsvarande hennes ytterst blygsamma ekonomiska resurser. För att spara på lyset och det kolförråd, som hon själv måste bära upp för de sex branta trapporna...

... skyndar hon sig varje kväll bort till det närbelägna bibliotekets varma, upplysta salar. När hon kommer hem fortsätter hon studierna till klockan 2 på natten. Då kastar hon sig dödstrött av överansträngning på sin säng.

På vägen till Sorbonne stannar hon vid något fruktstånd för att köpa en bit choklad eller kanske en påse körsbär. En tallrik soppa skulle ha värmt henne — men Marie kan inte laga soppa! Sällan går hon in i en slaktarbod...

En dag, när hon åtföljd av en kamrat återvänder från skolan, svimmar hon av och faller medvetslös i kamratens armar.

Casimir Dluski, som blivit underrättad om det inträffade, beger sig omedelbart till Mariens lya. Sedan han undersökt sin svägerska, ser han sig misstänksamt omkring...

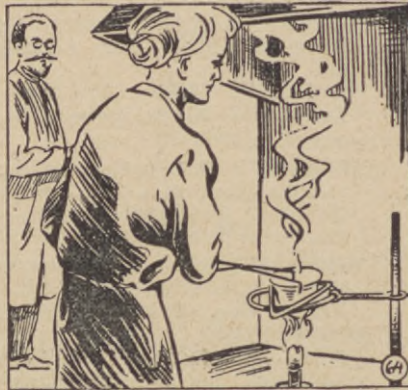
... i rummet. Inte en tillstymmelse till något ätbart kan han upptäcka! Då gör han processen kort: "Tag din hatt och kapp och följ med", befäller han, och innan Marie haft tid att protestera...

... är hon allaredan på väg till systemens hem. Den medicin, svågern ordinerar och som omedelbart får färgen att återvända till hennes kinder, består av en tallrik närande soppa och en saftig stek!

Under de följande veckorna får Marie några välbehövliga lektioner i levnadskonst. Måltiderna serveras på regelbundna tider och vid ett visst klockslag släcks lampan obönhörligt. Söndagarna användas till utflykter i Paris omgivning.

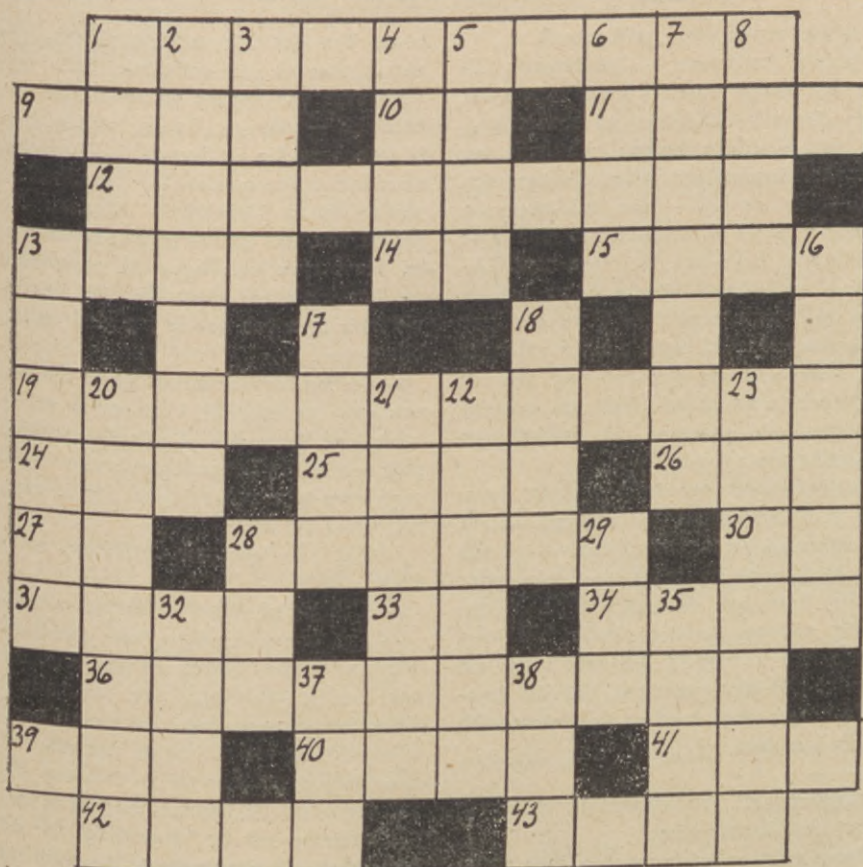

Mariens fysiklärare är den berömda professorn Gabriel Lippmann. Några år tidigare har hans namn blivit känt bl. a. genom upptäckten av en metod för färgfotografiering. (Dessa undersökningar förskaffade honom, år 1906, nobelpriset.) Han följer med intresse den unga polskan i hennes arbete.

Särskilt är det Mariens minutiösa noggrannhet vid utförandet av de fysikaliska experimenten, som fångar honom. En dag anförtroar han åt Marie arbetet med att göra en vetenskaplig undersökning...

KORSORD Nr 6

VÅGRÄTA ORD.

- "Mitt kall hör till de ringare. Ej vingar har min häls. Dock är jag överbringare av bud från själ till själ." (10)
(Hjalmar Gullberg)
- Kalla sig svenska grabbar ibland. (4)
- Är den salongsberusade en smula. (2)
- Har den stackars swingpjätten fått heta. (4)
- Vilken där sätter fårskinns- eller sälskinns- eller hästläderstycken i nötskinnskor nere vid sömnen, böte en tunna öl. (10)
- Gamla Nielsen. (4)
- Hälften av åtta. (2)
- Flygare i Norra Ishavet. (4)
- Läkaren: — Jag är inte riktigt nöjd med er mans utseende.
Hustrun: — Det är inte jag heller, men han är snäll mot barnen. (12)
- Leder tanken till katolicismen. (3)
- Har blivit rikt på siden. (4)
- Undvikande manöver. (3)
- Slut på henne. (2)
- Hundra år och två marodörer. (6)

- Ton. (2)
- Sådana dagar ser man inte solen. (4)
- En tredjedel kortare än en mil. (2)
- Kommer alltid att stå sig i vår odlings hävder. (4)
- "Där röken har bitit i hundra terminer sig fast bakom väggens bruna tapet." (10)
(Sten Selander)
- Makrillen äter lik. (3)
- Fås på apotek. (4)
- Ju flera sådana, ju större blir folket. (3)
- En sådan gör man spektakel av. (4)
- Vad ryssarna mena med prospekt. (4)

LODRÄTA ORD.

- En som dirigerar "valnöten". (4)
- Har fått en skrapa för att kunna arbeta. (7)
- Korsordens gamla skriftexpert. (4)
- Finns både med och utan hållare. (4)
- Kan användas som ammunition för visst slags bössa. (4)
- Kvinna i nionde månaden. (4)
- Sätt att hindra inkomst. (7)

- "Bitsk ä han, å lömsker, men — ä han inte", sa' bonn om Karo. (4)
- Bokstavligen en vacker början. (6)
- Gör Edvard Persson framför kameran. (6)
- Förr en fasa, nu ett sätt att fara. (4)
- "Det strömmar en flod av offerblod kring världens —." (4)
(Tegnér)
- Skulle man kunna kalla magisterns kikande över sina "guldbågade". (7)
- En som borde ha spö. (6)
- Spel och dräkt. (6)
- Att inte kunna betala sin restaurangnota. (7)
- Var Norge i tyska händer. (3)
- I sådan kan många sådana få rum. (3)
- En nolla på en nolla, vad blir det? (4)
- Minst 250 mil för Sveriges del. (4)
- Det är bara tråkigt om man sett bättre. (3)
- Kultiverad lapp. (3)

LÖSNINGAR

till korsord nr 6 skall vara redaktionen, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 juli. Två pris, om resp. 10 och 5 kronor, utdelas. Rätt lösning och pristagarnas namn införes i augustinumret.

Vi erinra om att varje tävlande endast äger deltaga med en lösning och att varje tävlingskuvert endast får innehålla en

lösning. För inbesparing av porto kunna dock flera tävlande — exempelvis från ett sanatorium — samla sina lösningskuvert och insända dem i ett gemensamt konvolut, som då märkes "Tävlingsbrev".

Eljest måste alla kuvert märkas "Korsord nr 6", vilket är mycket viktigt då lösningar som insänts utan sådan märkning riskera att icke komma med vid prisdragningen. Glöm ej heller att utsätta namn och adress på lösningen! Sådant förekommer tyvärr ofta och är lika tråkigt för red. som för den tävlande som av sådan orsak går miste om ev. pris.

LÖSNING TILL KORSORDET I NR 4.

S	K	B	R	V	N	A	T	T	F	A	G	E	L
Y	B	Å	I	R	O	A	Ö	V					
R	A	S	E	R	A	T	Ö	S	L	O	T	Ö	S
E	E	V	Ä	N	D	A	S	E	T				
H	U	R	M	I	R	Ä	D	K	O	B	R	A	
E	V	A	N	H	E	D	E	R	O				
R	O	A	N	D	E	E	Ö	N	T	R	U	S	
T			Ö	Y	R	K	B	E	R	G	N		
K	R	O	K	I	L	I	V	R	E	S	K	Ö	
Ä	R	S	K	A	K	A	S	A	F				
S	T	I	G	M	Ä	N	R	V	L	A	D	E	R
Ö	E	U	R	D	K	Ä	E	I					
R	E	T	U	R	R	E	S	A	S	O	L	I	D

Så här skall 4:ans korsord se ut — om man löst det rätt. Det var beklagligtvis icke så helt med den saken denna gång. Antingen har detta rutfält varit svårare än vanligt att pryda med de rätta bokstäverna eller också har det kommit annat emellan, ty antalet lösningar var åtskilligt färre än vanligt och antalet fellösningar — tyvärr — flera än vanligt. Betydligt flera än hälften av svaren voro i alla fall fullt korrekta. Det är så gott som uteslutande 39 vågrätt "returresa" och 26 lodrätt "Snöfrid", som man stupat på och försökt få till "romarresa" och "sjöbrud" bl. a. Och det gick ju inte så värst bra ihop. Det blir att ta revansch med juni-flätan, som troligen blir åtskilligt lättare att knyta upp.

Pristagare för "fyran" blevo: Nils Sjöberg, Folkungagatan 6 C, Uppsala, som får 10 kronor och Bertil Jönsson, Postfack 5, Orup, som får 5 kr. Kungl. postverket anlitas för översändandet.

Vi överlämna så "sexans" korsord till benäget studium och tacka för både vänliga hälsningar och små elakheter — sådana pigga också upp.

Tävl.-red.

— ★ —

G... ANNAT

En midsommarhistoria med moral.

Agapetus Andersson — i vänkretsen rätt och slätt kallad Aga — hade varit sjuk. Hade fått tbc och legat på sanatorium, fått gas på högra lungan och hade nu treveckorsintervaller mellan fyllningarna och — bäst av allt — var utskriven som praktiskt taget återställd. Tio dar före midsommar hade han fått resa hem. Läkarens avskedsord ringde ännu i hans öron som ljuv musik: — Bara nu herr Andersson tar det lugnt ett par månader och vilar upp sig går det nog bra att börja arbeta sedan och tänka på den här historien som utagerad, så lyckligt har behandlingen avlupit!

Härligt! Livet var ändå värt att leva. När man fått hälsan åter! Jobbet — han var ritare på ett ingenjörskontor — skulle han få tillbaka så fort han orkade rycka in, det hade han chefsord på. Vilken härlig midsommar det skulle bli! Vart skulle han ta vägen? Åjo, han visste ett trevligt skärgårdspensionat, där det brukade vara många trevliga ungdomar. Dit skulle han fara.

— — —
Midsommar! Tredagarshelg! Strålande väder och feststämning!

Fantastiskt roligt hade man haft redan på lördagskvällen, nu var det söndag och man gjorde upp planer för måndagen — midsommaraftonen. Det hade kommit en "spridd skur" mitt i det strålande vädret och tjugutalet ungdomar voro samlade i stora sällskapsrummet i väntan på måndagen.

Plötsligt fick Aga för sig att något var på tok. Gänget, där han varit en av de gladaste bland de glada, hade delat sig i klungor och man viskade och tisslade med huvudena tätt ihop. Han uppfattade ordet "sanatorium" och såg nickningar åt hans håll, där han satt och lekte fram smekande melodier på flygeln. Agas händer liksom stelnade till och musiken tyst-

nade. Var det här smittoskräcken, som kamraterna på sanatoriet talat om?!

Så med ens hördes en sprittande pig flickröst — det var Lenas, som kallades så inte bara för att hon hette Magdalena utan minst lika mycket för sitt silkeslena, platinablonda hårsvall — utbrista: Nej, vet ni vad, det är väl inget brottsligt att ha varit sjuk och legat på sanatorium, det har jag också gjort. Men jag har blivit frisk igen och det är jag glad att Aga blivit med!

— Ja, jag har också haft fel på lungorna och legat på Söderby, i ett par år till och med, sade Kurre Lindh, gängets storcharmör och en av Lenas hängivnaste beundrare, men inte tycker jag att jag är sämre människa för det!

— Jag har legat på Österåsen, sa' en flicka.

— Och jag på Hålahult, inföll en annan.

— Jag har visserligen inte varit sjuk själv, sa' Totte Nilsson, en ljushårig, bred och kraftig idrottstyp, men jag hade en skarp kompis som dog i tbc för ett par år se'n och jag vet att ingen går säker för den sjukdomen om oturen är framme. Men jag vet också att ingen tjänar på att man går omkring och är "skräddare" för dom som legat på sanatorium, för dom kan sköta sej bättre än andra, som inte vet om att dom är sjuka. Och nu tycker jag att vi tar ett leve för Aga som blivit frisk igen och så ett till för hälsan och kärleken och det vackra midsommarvädret! Och se'n ber vi Aga dra en klämmig lät på klinklådan å så går vi ned på dansbanan efter midda'n för nu ä' ju vädret riktigt "skapligt" igen.

Men när Lena och Aga gjorde en liten "ensampromenad" på midsommarkvällen viskade Lena: Aga, du måste berätta litet för mej om hur det är på ett sanatorium, så jag inte låter alldeles bakom om någon skulle fråga...

Natalis.

100 intyg

värdimerade av
Notarius Publicus

bekräfta

att även svåra mjällbildningar

läkas med **SEBUSAN** på 8 dagar

Detsamma gäller huvudklåda och fett hår samt hårsvall om hårsvallfallet förorsakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svavel-tinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. inkl. skatt). — Kvisslor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelcreme (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-³handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.

Schackspalten

Red. av
E. Lundin

PROBLEM N:R 142.

Av A. Charlick.

STAHLBERG MOT VÄRLDS- MÄSTERSKAPET!

Vår frejdade landsman, förre Sverige-mästaren Gideon Ståhlberg har på sistone turnerat med sådan bravur där borta i Argentina, att det givit ett tydligt eko i den pågående diskussionen i världsmästarfrågan. Exvärldsmästaren Euwe har som särskilt inbjuden deltagit i två turneringar och blivit klart distanserad av svensken. I Mar del Plata kom Ståhlberg en halv poäng efter segren (Najdorf) men tre poäng före Euwe. I en därpå följande och nyligen avslutad dubbelrondig sexmästarturnering i Buenos Aires hemförde Ståhlberg en glänsande seger med 8 poäng av tio möjliga. Najdorf blev tvåa med 6 1/2. Euwe som tydligen haft att kämpa även mot det för honom ovana klimatet, kom på fjärde plats. I ett uttalande har Euwe framhållit, att Ståhlberg är en värdig aspirant på världsmästerskapet. Nästa år får vi säkert också se svensken i en stor uttagningsturnering i kamp med "alla övriga" aspiranter.

Här följer ett starkt parti av Ståhlberg från Mar del Plata.

INDISKT PARTI.

Ståhlberg	Marini
1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sb1—c3	Lf8—b4
4. e2—e3	b7—b6
5. Sg1—e2	Lc8—b7
6. a2—a3	Lb4—e7
7. d4—d5!	0—0
8. e3—e4	

I turn. i Groningen förra året spelade Botvinnik mot Kelly 8. Sg3 och var nära att råka illa ut efter 8.—, b5! (9. d×e6, f×e6. 10. S×b5, c5!. 11. Sd6, Lf6. 12. e4, Dc7. 13. Sg5, Db7).

Ståhlberg har tagit varning av detta och förstärker vits spel.

8. — —	d7—d6
9. g2—g3	c7—c6
10. d5×e6	f7×e6
11. Se2—d4	Lb7—c8
12. Lf1—h3	

Intressant nog var även ställningen ef-

ter svart 11. e drag lika med ett parti i Groningen (Euwe—Kelly). Vit spelade 12. Lg2, men Ståhlbergs drag förefaller mera logiskt.

12. — —	e6—e5
13. Lh3×c8	Dd8×c8
14. Sd4—f5	Dc8—e6
15. Lc1—g5!	Kg8—h8

Svart förbereder en kombination för att befria sitt tränga spel. Men även vit är förberedd!

16. 0—0	Sf6×e4
17. Sc3×e4	Le7×g5
18. Sf5×g7!	

Detta har svart förbisett eller underskattat. Hans kungsställning blir allvarligt försvagad.

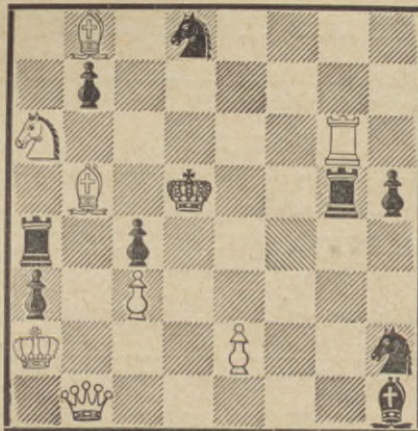
18. — —	Kh8×g7
19. Se4×g5	De6—f5
20. f2—f4!	

Slutangreppet genomför vit med stor kraft.

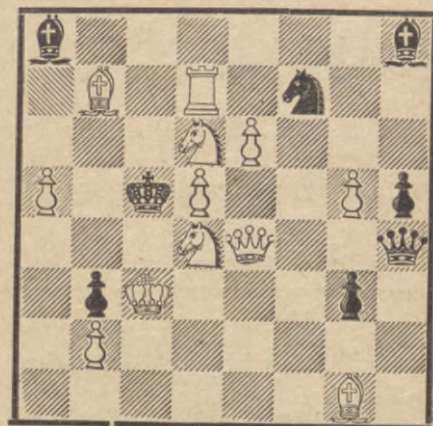
20. — —	Sb8—a6
21. Dd1×d6	Ta8—e8
22. Ta1—e1	h7—h6
23. Sg5—e4	e5×f4
24. Tf1×f4	Df5—e6
25. Dd6—d4†	De6—e5
26. Dd4—d7†	De5—e7
27. Tf4—g4†	Kg7—h8
28. Dd7×c6	Uppgivet

PROBLEM N:R 141.

Av W. Chandler.

Matt i två drag.

Matt i två drag.

Lösningar: Problem nr 139:1. h6. Problem nr 140:1. Da5.

Tur.

— Min syster hade en "helvass" tur i går, må ru tro.

— Hur då?

— Jo, hon var bortbjuden i ett sällskap och där lekte dom en lek så att herrarna antingen måste kyssa damerna eller ge dom en ask choklad.

— Nå, hur hade hon tur då?

— Hon kom hem med 14 askar choklad!

— — —

Fru Johansson kommer till prästen för att få sin yngste tselning döpt.

Prästen, vänligt: — Det var en stor och duktig pojke, den här sista, Mor Stina!

Fru Johansson: — Jaa, tänk så konstigt att han ä störst som ä minst, för utom den största som va större när han va mindre har ingen åv dom andra vari så stora när dom va små.

— — —

Den filosofiske gamle ungarlen:

— Att en man uppvaktar en kvinna betyder att han förföljer henne, till dess att hon fångar honom...

— — —

— Mamma, i dag kan jag inte gå till skolan, för jag är så dålig.

— Var är du dålig?

— I skolan!

— — —

— Det skrives och talas alldeles för mycket om kärlek, tycker jag.

— Jaså, men inte till mej i alla fall.

FALKÖPING**Bröderna Wahl A.-B.**

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

**AB. Falbygdens
Textilindustri**

Telefon 1224

Falköping

FELLINGSBRO

BETALD ANNONSPLOTS

GÄVLE**Lantmännens Tryckeri**
VESTLUND & Co.N. Kungsgat. 31 - GÄVLE - Tel. 3083
Specialitet: Tidningar och Tidskrifter**GÖTEBORG**Alos självklistrande
KUVERT, KORTBREV,
AVLÖNINGSPÅSAR

Ensamtillverkare:

A. LINDGREN & SÖNER
Göteborg**Birger Eriksson - JUVELERARE**
Engelbrektsгат. 39 B (hörnet av Arkivg.)
Telefon 16 25 05FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-
RINGAR — NYSILVER.Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.**GÖTEBORG**Köp Eder elektriska armatur
hos**Elektricitet**Rosenlundsplatsen 4 - Tel. 11 37 74
Filia: Redbergsplatsen 6 - Tel. 11 37 75**HUDIKSVALL****Wallners Helsinginne-Industri**Tillhandahåller Linnevaror, Ylle- och
Bomullsvävnader, Filtar, Mattor, Gar-
diner m. m. Gynna våra befullmäktigade
ombud, och Ni blir själv gynnad. På
platser, där vi förut icke äro represen-
terade, antaga vi ombud.

Telefon: Hudiksvall 93.

JÖNKÖPING**Bröderna LJUNGQUIST**

BLECKKÄRLSFABRIK

Tel. 1373 Tel. 1373

ÖSTRA LADDNINGSSTATIONEN

N. G. Stark.

Östra Storgatan 100
Telefon 1857

Efterfråga varumärket

DJEDDIvid köp av korsetter
och underkläder**AB DJEDDI - Jönköping**

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNAAlltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)— Tel. 109 —
TÄRTOR — EFTERRÄTTER**KOLSKVA**

BETALD ANNONSPLOTS

KUNGÄLV**Kungälvs
Cementvarufabrik**

ERIC ANDERSSON

TOLLESSON & LARSSON
TRÄVARUAFFÄR

Tel. 197 Kungälv Tel. 197

Begär offert!

BETALD ANNONSPLOTS

KUNGSBACKA**REDERI AB.****REUT**

KUNGSBACKA

Tel. 750 Tel. 750

AB. Eskilstunaboden

KUNGSBACKA

Telefoner 8 och 383

BETALD ANNONSPLOTS

KÖPING**VID VAL AV MÖBLER**
vänd Eder med förtroende till**STIL-MÖBLER**Tel. 13 30 Schelegatan 31 Tel. 13 30
KÖPING**LINKÖPING****STORA HOTELET**
LINKÖPINGFörnämliga matsalar. Storartad festvä-
ning för alla slags beställningar. Gott
bord. Facila priser. Utmärkt musik.**Trädgårdsföreningens Restaurant**
Rekommenderas.

LINKÖPING

KISTDEKORATIONER

modernt och smakfullt utförda. De olika säsongernas blommor finner Ni bäst i

ÖLLEGARDS BLÖMSTERHANDEL

Platensgatan 6. Tel. 209 60.

LULEÅ

Äkta finn-bastu

får Ni hos Ulrik Nilsson

på Mjölkkudden!

Damer: torsdagar

Herrar: fredagar och lördagar

Tel. Luleå 1836

NORRKÖPING

12,000 hushåll

samarbetade under 1946 i Konsum för att hålla hushållskostnaderna nere.

KNUTHAGBERG Fabriksaktiebolag

Norrköping

TILLVERKAR FINARE KVALITETER AV HERRTYGER

FALKSKONDITORI

V. S:t Persgatan 26 — Telefon 212 97

Egna tillverkningar av högsta klass.

KONDITORIVAROR

Tårtor förmedlas över hela Sverige.

Trävaru AB BRÖD. SVENSSON

Östra Järnvägsstationen.

Tel. 202 82 och 205 04. NORRKÖPING.

Hyvlade och ohyvlade trävaror samt alla slags list, wallboard, plywood & ved

Gustafssons Gummiverkstads AB

Slottsgatan 134

Tel. 226 81

Alla slags Gummireparationer utföras snabbt, väl och till moderata priser.

— Titta på honom bredvid mig, han har sovit ända sedan stycket började!
— Det är väl ingen anledning att väcka mig för.

*

Gott "komihåg".

— Min fru lurade mig att knyta en tråd om fingret för att jag skulle komma ihåg att gå till urmakaren med hennes klocka.
— Och du har glömt det ändå förstås!
— Nej, men hon glömde att ge mig klockan!

*

— Nå hur går din affär?
— Ja först var det omöjligt att få det att gå ihop, men sen jag slutat föra böcker går den strålande!

NORRKÖPING

GOTTBRÖD

från

GEWESKONDITORI

Tel. 322 52 Inneh. B. Reng. Tel. 322 52

V. S:t Persgatan 15 — Norrköping

BETALD ANNONSPLATS!

NYKÖPING

Vänd Eder med förtroende till

JOHANSSONS GLASMÄSTERI

& RAMAFFÄR

Tel. 2791 Östra Storgatan 10 Tel. 2791

NYKÖPING

NYKÖPING

A-B Fotoramar

REKOMMENDERSAS

Hemgårdsvägen 8

Tel. 2466 NYKÖPING Tel. 2466

N. J:s LIVSMEDEL

— allt i matvaror på ett ställe, speci-, bröd- och mjölkaffär.

Tel. 2013

Borgaregatan 12

SKÖVDE

JÄRNVÄGSHOTELLET

Skövde

(Inneh. fru N. Andersson)

1:a klass Hotell & Restaurant

REKOMMENDERSAS

— Fullständiga rättigheter —

Nyrenoverade rum, rinnande varmt och kallt vatten.

— Moderata priser —

SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäkers Travbana Sundsvall, travtävlingar ca 30 söndagar under Mars—Oktober 1947. Totalisator.

Restauranter, Högtalarmusik.

Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.

SUNDSVALL

BORGS DAMFRISERING

(fru Naima Svensson)

Köpmangatan 20

Telefon 4072

ALLT FÖR MODERN HÄRVÄRD!

BETALD ANNONSPLATS

UMEÅ

HERMANSSONS MÖBELAFFÄR

MÖBLER, MATTOR, GARDINER

Telefon 183 — Storgatan 36

Lingblom & Eriksson

SNICKERIFABRIK

Tel. 28 KORSNÄS Tel. 28

Tillverkning av Möbler, Byggnads-
snickerier och Butiksinredningar
m. m.

LAGA PRISER OCH
SNABB LEVERANS

BETALD ANNONSPLATS

LENHOVDA

Radiatorfabrik AB.

Tel. 88 LENHOVDA Tel. 88

Tillverkar Plåtradiatorer!

Utterströms Bilskola

Rådhusgatan 5

Tel. 3434

Karlskrona

Tel. 3434

Träningskörning.

Utbildar elever för körkort och trafikort.

Dags- och kvällskörning!

NYA MODERNA BILAR!

Gunnar Larssons Cykelverkstad

S. Kopparslagaregatan 37

Telefon 825

GÄVLE

Telefon 825

Gammal fackman gör i ordning "hojen"
grundligt och billigt. - Ramreparationer,
Svetsningar, Lackeringar. Nya och be-
gagnade cyklar säljas.

sätter
STOPP

för skolslitning!

Bevär därför
»BERGSHUD»
nästa gång
Ni hörsular
skorna!

Tillverkas av:
AB. WILH. GRÖNVALLS LÅDERFABRIK
ÄNGELHOLM

Lappgubbens Liniment

En god hjälp mot värk. Lagligen,
skyddat. 2:75 per flaska, 2 flas-
kor portofritt.

Tekniska Fabriken JAHO

UMEA

Tel. 2354

När Eder cykel eller motorcykel

skall repareras eller renoveras
kom till oss!

Omborrningar, svetsning och sprutlackering
samt allt vad till branschen hör utföres av
skickliga fackmän!

CYKEL & MOTORCENTRALEN

Garnisonsgatan 28, Boden. Tel. 1925.

Filial: Kungsgatan 10. Tel. 2223.